24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6670 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ԶԻԼԳԱՏԷ 1325 26 Décembre 1907 24me année № 6670

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՆՇԱՆԻ ԵՒ ՊՍԱԿԻ ՍԱԿԱՑՈՅՑ

Ազգային Պատրիարքարանի դիւանական սակացոյցներուն վերաքննութիւնը ժամանակի պահանջ դարձած ըլլալուն, ժամանակաւ սակացոյցն ալ նկատի առնելով դիւաններուն կողմէ նոր առաջարկ մը կազմուեցաւ, որ Քաղաքական Ժողովոյ մէջ նկատի առնուելէն ետքը Կրօն. Ժողովոյ յղուեցաւ, երբ դի սակացոյցին մէջ անցած էին ծխատէր քահանաներու իրաւունքներն ալ, և առաջարկը անոնց մասին ալ փոփոխութիւններ ընել յարմար տեսած էր։ Կրօնական Ժողովը խնդիրը իր անդամոց դիտողութեանց յանձնեց, որոնցմէ Արժ. Հայրեր. Տ. Սահակ աւագ քհնյ. Տէր Սարգսեան, Տ. Միքայէլ քհնյ. Աչճեան և Տ. Հմայեակ քհնյ. Էքսէրճեան գրաւոր դիտողութիւններ ներկայեցին, և անոնց նախաքննութիւնն է ներկայիս նպատակը։

Դիտողագիր հայրեր իրենց համար հիմ առած են հին սակացոյցները, և ի դէպ է իրենց քաղած տեղեկութիւնները նախապէս ամփոփել։

Տ. Միքայէլ իբր անդրանիկ սակացոյց կը ներկայէ 1848 մայիս 18ին կազմուածը, ըստ հետեւեալ օրինակի։

Աստիճան	Խաչագին	Հրամանի	Նշանի	Հարսնաւի	Պսակի	Գումար		%	
						Գտր.	Քղ.	Գտր.	Քղ.
Ա.	600	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	—	—	—	—
Բ.	400	300	100	100	600	700	800	46½	53½
Գ.	300	200	75	75	500	500	650	43½	56½
Դ.	200	150	50	50	350	350	450	43½	56½
Ե.	150	100	40	40	250	250	330	43	57
Զ.	100	75	35	35	200	175	270	39½	60½
Է.	75	40	30	30	150	115	210	35½	64½
Ը.	0	0	20	20	150	0	190	0	100

Կոտորակները հասարակ կէրով ½ դրուած են

Այս սակացոյցին մէջ նկատողութեան արժանի է նախ՝ որ քահանայական իրաւունքը համեմատաբար աւելի կը ճնշէ աղքատը քան հարուստը, և երկրորդ որ հաստատուն համեմատութիւն դրուած չէ Պատրիարքարանի և ծխատէրի իրաւունքներուն միջեւ։ Այդ սակացոյցը 12 տարի կեանք ունեցեր է։ Առաջին փոփոխութիւնը ըրեր է վարչական ժողովը 1860ին, ըստ Տ. Միքայէլի, որոշելով որ խաչագինի կէս գումարին չափ հոցագին աւելցուի ի նպաստ հիւանդանոցի, որով կազմուեր է հետեւեալ սակացոյցը.

Աստիճան	Գումար			%		
	Գտր.	Քղ.	Հիւնդ.	Գտրք.	Քղ.	Հիւնդ.
Ա.	Հճ.	Հճ.	300	—	—	—
Բ.	700	800	200	41½	47	11½
Գ.	500	650	150	38½	50	11½
Դ.	350	450	100	39	50	11
Ե.	250	330	75	38	50½	11½
Զ.	175	270	50	35	55	10
Է.	115	210	37½	32	57½	10½
Ը.	0	190	0	0	100	0

Տ. Միքայէլ ուրիշ հին սակացոյց չյիշեր, այլ Տ. Հմայեակ 1861ի և 1871ի սակացոյցներ կը յիշատակէ, առանց մանրամասնութեանց և առանց որոշ տեղեկութեանց, և բոլոր իրաւունքները երկու գլուխի վերածելով, այսինքն Պատրիարքարանի և ծխատէրի, զանց ընելով Հիւանդանոցի հոցագինը որ 1860էն հաստատուած էր։ Տ. Հմայեակի յառաջ բերած սակացոյցները ութը աստիճանի վրայ են, մինչ վերջինը տասն աստիճան ունի. ուստի իբր հիմնովին տարբեր դրութիւն, աւելորդ չենք կարծեր աղիւսակով ներկայել Տ. Հմայեակի յառաջ բերած գումարները և համեմատութիւնները, իբր կազմած հաշիւով։

Աստիճ.	և խաչագին	1861				1871			
		Գումար		%		Գումար		%	
		Գտր.	Քղ.	Գտր.	Քղ.	Գտր.	Քղ.	Գտր.	Քղ.
Ա.	600	Հճ.	Հճ.	—	—	Հճ.	Հճ.	—	—
Բ.	400	900	800	53	47	1340	1200	54	46
Գ.	300	650	650	50	50	890	800	50	50
Դ.	200	450	450	50	50	670	600	54	46
Ե.	150	325	330	50	50	450	450	47	53
Զ.	100	225	270	46	54	340	370	45	55
Է.	75	152	210	45	55	250	300	40½	59½
Ը.	0	0	190	0	100	115	190	38	62

Այս սակացոյցներուն՝ առանց մանրամասնութեանց մանելու, դիտելու կէտերն են, որ փոխադարձ համեմատութիւնը կը պակսի, և թէ ծխատէրներ միշտ աւելի կը ծանրանան աղքատներու քան հարուստներու վրայ։

Այս սակացոյցներուն կը հետեւի վերջինը՝ որուն շուրջը սկսաւ նոր խնդիրը։ Անոր կազմութեան թուականը, որոշ նշանակուած չէ, տեղ մը Տ. Միքայէլ 1870 թուականը կը յիշէ, իսկ մենք հետազօտելու հարկ չենք տեսներ։ Դրութիւնը տասը աստիճաններու վերածուած է, և հիներէն աւելի բարձրագոյն աստիճաններ կազմուած են. ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ կան, որք ցուցակի մէջ կ'երեւան։ Վերջէն կէսն ու ձրին աւելցան, և եղան 12 աստիճան։

Աստիճան	Խաչագին	Հացագին	Հրամանի	Կոնդակ	Վկայագիր	Նշ.	Հրամանի	Պսակ	Գումար			%		
									Գտր.	Քղ.	Հւնդ.	Գտր.	Քղ.	Հւնդ.
Ա.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	Հճ.	—	—	—	—	—	—
Բ.	1000	600	500	20	200	Հճ.	Հճ.	Հճ.	1470	—	750	—	—	—
Գ.	600	300	300	20	120	Հճ.	Հճ.	Հճ.	890	—	450	—	—	—
Դ.	400	200	200	10	80	200	200	800	590	1200	300	28½	57½	14
Ե.	300	150	150	10	60	150	150	500	495	800	275	31½	51	17½
Զ.	200	100	100	10	40	100	100	400	300	600	150	28½	57	14½
Է.	150	75	75	10	30	75	75	300	217½	450	112½	28	57½	14½
Ը.	100	50	50	5	20	60	60	250	150	370	75	25	62	13
Թ.	80	40	40	5	10	50	50	200	115	300	60	24	63½	12½
Ժ.	50	25	25	5	5	30	30	150	72½	210	37½	22½	65½	11
ԺԱ.	25	12½	12½	5	5	15	15	75	41	105	19	24½	63½	12
ԺԲ.	0	0	0	0	5	0	0	0	5	—	—	—	—	—

Այս ցուցակը Տ. Սահակ և Տ. Միքայէլ եւս համեմատական քաղուածութեանց ենթարկած և հետեւութիւններ քաղած են, սակայն ինչ ինչ տարբերութիւններով, որոնց մասին մանրամասն դիտողութիւններ աւելորդ կը դատենք, քանի որ չփոթուած ենթադրութիւններէ յառաջ եկած են։ Տ. Սահակ Պատրիարքարանի հաշուոյն անցուցած է բարապաններու և արձանագրողի տրուած ձեռքէ նուէրները. Ե. աստիճանին պսակագրամը 600 դրամ է, մինչ հին ու նոր պարագաներ 500 կը նշանակեն. Տ. Միքայէլ տուգանք անունի ներքեւ Պատրիարքարանի իրաւունք մը կազմած է, որ տեղ մը չկայ. և եթէ քահանաներուն կամովին ելեւմուտ դիւանի տեսուչին ձեռքէ նուիրած պարգեւն է, այն ոչ օրինական էր և ոչ Պատրիարքարանի սնտուկը մտած էր, և ոչ հին ձեւին և ոչ նոր առաջարկին մէջ ալ տեղի չունի։

Երբ նոր սակացոյցի գաղափարը ծագեցաւ հետեւեալ ձեւը առաջարկուեցաւ, զոր առաջ կը ներկայեմք, տեսութիւնները յետոյ ընելու համար։

Աստճան.	Բովանդակ իրաւունք	Պատր.ի 50%	Քհնյ.ից 35%	Հիւանդ.ցի 15%
Ա.	3000	1500	1050	450
Բ.	2000	1000	700	300
Գ.	1000	500	350	150
Դ.	600	300	210	90
Ե.	300	150	105	45
Զ.	150	75	52½	22½

Այդ առաջարկին հիմ եղող կէտերը հետեւեալներն եղան։

1. Վերջին սակացոյցին համագումարները շատ ծանր կ'երեւնային, և այդ պատճառով, առաջին վեց աստիճանները բնաւ իսկ անգործածութեան կը դատապարտուէին։ Իրօք ալ տասը տարուան մէջ տեղի ունեցած 3627 պսակներէն միայն 57 հատ կային առաջին վեց կարգերէն, այն ալ հետեւեալ համեմատութեամբ. Ա. 0, Բ. 5, Գ. 6, Դ. 9, Ե. 8, Զ. 29։

2. Միեւնոյն պատճառով վերջին աստիճանները տարապայման կը շատնային, այնպէս որ յիշեալ 3627 պսակներէն ԺԲ աստիճան ձրիէն եղած են 884, ԺԱ. 25նոցէն 1088, և Ժ. 50նոցէն 1366, համագումար 3388, որով միջին և ամբողջական Է. Ը. և Թ. աստիճաններուն միայն 232 հատ կը մնան, որ է ըսել միայն 6½ %։

3. Նկատի առնուեցաւ որ Պատրիարքարանը իւր իրաւունքին մէջէն պիտի հանէր, 1. Գանձման պաշտօնէից թոշակները, 2. Նշանի խաչերու շինութեան գինը, 3. Նշանի տափերուն շինութեան գինը, 4. Արձանագրող քահանային առձեռն առածին փոխարէն տրուելիք ամսականը, 5. Բարապաններուն պարգեւին փոխարէնը։

4. Քահանայից համար նկատի առնուեցաւ որ երբ իրաւունք Պատրիարքարանի ձեռամբ գանձուածներէն զատ կը ստանան նաեւ, 1. Կնքահօր տալիք հարսնառի նուէրը, 2. Կնքահօր տալիք թագվերացի նուէրը, 3. Փեսացուին տալիք պսակի նուէրը, 4. Գինի բաշխելու հանդիսականներուն նուէրները, 5. Մասնաւոր նուէրները մասնաւոր պարագայից համեմատ։

5. Հիւանդանոցին համար ի նկատի առնուեցաւ, որ մինչեւ հիմայ նա կը մասնակցի թէ խաչերու և թէ տափերու շինութեան ծախքին կէս առ կէս համեմատութեամբ, և գանձման ծախքին ալ ամսական 500 ղրուշով, որոնք նոր առաջարկով պիտի դադարէին։

Գիտութեան արժանի պարագայ մըն ալ այն է, որ ինչչափ ալ 1848է ի վեր ծխատէրներու իրաւունքն ալ սակացոյցի վերածուեցաւ, սակայն Պատրիարքարան բնաւ չէր միջամտէր անոնց գանձման, և այս տեւեց 38 տարի, և միայն 1886ին, քահանայից աւագներուն առաջարկութեամբ Վարչութիւնը որոշեց որ ծխատէրներու իրաւունքները Պատրիարքարանի իրաւունքներուն հետ գանձուին, որով նոր դրութիւն մը հաստատուեցաւ և 21 տարիէ ի վեր կը զօրէ, և քահանայք ապահով աղբիւր մը ունեցած են իրենց իրաւունքներուն։

Սակացոյցներու կազմութեան մասին տեղեկութիւնները քաղելէն ետքը, յառաջ բերենք այն դիտողութիւնները զորս դիտողագիր քահանաներ կ'ընեն նոր առաջարկեալ սակացոյցի մասին, վերջին թողլով մեր եզրակացութիւնները ամփոփել։

1. Տ. Սահակ և Տ. Միքայէլ կը դիտեն, թէ պսակի առթիւ Պատրիարքարան ազգային տուրք ալ կը գանձէ։ Սակայն ազգային տուրքը նշանի և պսակի իրաւունքին մասը չէ, այլ ինքնուրոյն վճարուելու պարտք մըն է։ Պատահաբար Պատրիարքարանը գործ ունեցողներուն սովորութեամբ կ'ընէ, և ոչ թէ պսակի, այլ և առեւտուրի, ժառանգութեան, վկայագիրի և անցագիրի առիթներէն կ'օգտուի չվճարողները ստիպելու. հետեւաբար դիտողութիւնը բնաւ տեղի չունի պսակի սակացոյցին հետ։ Իսկ գանձուելիք տուրքին չափը, արդէն սովորութիւն եղած է, պարագայից յարմար կերպով մը կատէլ ու կարգադրել։

2. Տ. Միքայէլ կը յիշէ Երուսաղէմի տուրքը։ Ասիկայ ալ Երուսաղէմի պարտքին համար գաւառացւոց զինուորական տուրքին հետ վճարածին փոխարէն՝ քաղաքացւոց տալիք մասն է, որ բացէն պարտք մըն է, և 10—20 ղրուշէ աւելի բան մը չէ, և պսակի սակացոյցին վրայ ազդեցութիւն ընելու բնութիւն չունի։

3. Տ. Միքայէլ կը յիշէ Հիւանդանոցէ մոմ գնելու պարտաւորութիւնը, իբր պսակի տուրքերուն վրայ ծանր բեռ մը։ Որչափ ալ բացէն ծանրութիւն մըն է պսակուողներուն, և զայն դիւրամատոյց ընելն ալ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կը պատկանի, սակայն փեսացուներ [illegible] են անոր դիւրութիւնը, և մէկ քաշ մոմի համար 25 ղրշ. վճարելով գործը կը վերջացնեն։ Մեք յօգուտ Հիւանդանոցի պիտի յանձնարարենք Հոգաբարձութեան, որ ոչ թէ բռնադատութեամբ, այլ մրցման ձեւին հետեւելով, բոլոր պսակուողները յօժարափոյթ դիմօղ յաճախորդներ ընեն։

4. Տ. Միքայէլ կը յիշէ հարսնեւորները եկեղեցի տանելու համար վճարուած կառավարձերը, իբր պսակագրամի նուազութեան պատճառ։ Այս կէտը կը պատկանի պսակները եկեղեցւոյ մէջ կատարելու կարգադրութեան, որ արդէն սահմանեալ օրէնք է։ Կառքի ծախքը այժմեան կենցաղին մէջ անչափ սովորական դարձած է որ մեծ բեռ մը չնկատուիր այլ եւս, հարսնեւորներէն շատերն ալ իրենց կը վարձեն իրենց կառքը։ Մեռելի և կնունքի առիթներուն ալ՝ կառքի վարձը նկատի չառնուիր։

5. Տ. Միքայէլ կը դիտէ եւս թէ նշանի և պսակի իրաւունքները միանգամայն վճարել դժուար է, որովհետեւ կրնան իրարմէ հեռու ալ կատարուիլ, կրնան ալ նշանները ետ ըլլալ։ Դիտողութիւնը նկատառութեան արժանի է և բաժանում մը կրնայ մուծուիլ սակացոյցին մէջ։

6. Տ. Հմայեակ կը դիտէ թէ աստիճաններու թիւը քիչցնել աւելի դժուարութիւն կուտայ քան դիւրութիւն։ Իրաւ որ դիւրութիւն կրնայ կարծուիլ իրարու մօտ շատ աստիճաններ ունենալ, ցած սանդուխներու նման մէկէն մէկալը դիւրաւ անցնելու համար։ Սակայն միւս կողմէն ալ դժուար է հաստատութեան մէջ անչափ բազմաթիւ աստիճաններ կազմել, ինչպէս որ ցարդ ալ անօգուտ եղաւ արդեամբ, և իրարմէ յստակաբար որոշ աստիճաններով աւելի դիւրաւ կը գործուի։ Բոլոր ուրիշ հաստատութեանց մէջ ալ, զոր օրինակ վաճառականներու դասակարգութեանց մէջ, աւելի նուազ են աստիճաններու թիւերը, և վեց աստիճանները բաւարար և բաւական կը սեպենք։

7. Տ. Հմայեակ կը դիտէ, որ ժամանակ մը կենցաղը աւելի դիւրին և շահը աւելի առատ եղած ատեն քահանայից համար սահմանուած սակը պէտք է այժմ աւելցնել, որովհետեւ քահանայից կենցաղը դժուարացած և շահը նուազած է, և քահանայք աւելի պէտքեր ունին։ Տրամաբանական տեսակէտէն և չէզոք համեմատութեանց հաշուով ուղիղ է դիտողութիւնը, միայն գործադրութիւնը անհնար։ Որովհետեւ քահանայից նուազը լեցնելու համար աւելցած տեղ մը գտնելու է, ուսկից պէտք եղածը առնուի։ Ընդհանուր կարօտութեան մէջ, կարօտութեան մէջ է ծուխն ալ, Պատրիարքարանն ալ, և հնար չէ ասոնց հաշուէն նուազութեան մէջ ուրիշներուն առաւելութիւնը երեւակայել։

8. Տ. Սահակ և Տ. Միքայէլ դիտել կուտան թէ այժմեան կացութեան մէջ միայն պսակագրամը մնացած է քահանայից իբր ապրուստի միջոց, և պէտք է զայն լաւ աւելցնել կամ առատ պահել։ Եթէ իրօք այսպէս է, իրաւ որ ցաւալի վիճակ է, և արմատական դարմանի կարօտ։ Ամէն քահանայական իրաւունքներուն և նուէրներուն չորցած ու ցամքած ատեն, միայն պսակագրամին այդ ընդհանուր հարուածէ ազատութիւնը, քահանայք լաւագոյն կերպով սակացոյցին զօրութեան կ'ապրին, երբ դի ժողովուրդը կամաւորը զանց կ'ընէ և միայն սակարկեալը կը վճարէ։ Այդ ձեւը սկզբունքով հակառակ է քահանայական նուէրներու բնութեան, որոնք յամենայնի և ըստ ամենայնի կամաւոր պիտի ըլլային և էին. ժամանակով կրնան մարդիկ փոխուիլ, և կամաւորի դրութիւնն ալ կ'երեւի թէ փոխուեր է։ Եթէ սակացոյցը զօրաւոր միջոց մըն է, ուրեմն ոչ թէ պսակագրամի սակացոյցին վրայ ծանրացնենք քահանայից ամբողջ ապրուստը, որ օրինաւոր ալ չէ, այլ ամէն քահանայական նուէրները հաւասարապէս սակացոյցի ենթարկենք, և կազմենք պատարագուցի, յիշելիքի, տնօրհնէքի, հիւանդատեսի, թաղականի, աւետարանի, աջհամբոյրի, մկրտութեան, մեռելաթաղի, պնակի, գանձանակի, են. սակացոյցներ, և գանձումներն ալ Պատրիարքարանի դիւանին յանձնենք։ [illegible] ամփոփելով, գործնական չէ քահանայից բոլոր ապրուստը պսակագրամէ սպասելու ենթադրութեամբ խօսիլ, և ոչ ալ այս սկզբունքով կրնանք խնդիրը լուծել։

9. Տ. Միքայէլ կը գանգատի որ պսակուողներուն կարողութեան վրայ քահանայից տուած վկայութիւնը ընդունելի չգտնուելով, Պատրիարքարանը սկսած է թաղականներու վկայութիւնը պահանջել։ Նախ յայտնենք թէ այս կարգադրութիւնը ի փորձ միայն հրամայուեցաւ, և լաւ արդիւնք չտալուն՝ շարունակելու մտադրութիւն չկայ։ Քահանայից վկայութեանը դառնալով, պէտք էր որ ընդունելի ըլլար, եթէ միտքերը պղտոր պարագաներ առջեւ չըլլային։ Սակացոյցին բերմամբ, ո՛րչափ աստիճանը բարձր ըլլայ այնչափ քահանայից օգուտը աւելի ըլլալը բնական լինելով, զարմացմամբ դիտուեցաւ, որ ծխատէրներ ոգի ի բոյն կ'աշխատին, դիւանէ փոխանորդին և փոխանորդէն Պատրիարքին դիմելով, պնդելով, թախանձելով, որպէս զի ձրի պսակի, կամ կէս խաչագինի, կամ յիսուննոց խաչի աստիճանով հրաման ձեռք ձգեն։ Արդ նկատելով որ մէկ կողմէն քահանայք բոլոր չափերին պսակագրամէն կ'օգտուին, և միւս կողմէն իրենք կը միջնորդեն և կը ջանան պսակագրամին շահը նուազեցնել, հնար չէ ընդհանուր առումով կասկածի չերթալ, որ քահանայք երկու տեսակ պսակագրամով գործերնին կը տեսնեն, մին պաշտօնական Պատրիարքարանի ձեռքով, և միւսը անպաշտօն միջնորդչէքի օգուտով։ Կասկածի հետեւանքով եղած զննութիւնք և պատահաբար քաղուած տեղեկութիւնք ալ հաստատեցին, որ պսակուող կողմերէն Պատրիարքարան մարդ չներկայանալը, նոյն իսկ այդ ծխատիրական գործունէութեան հետեւանքն է, և ծխատէրներ որ և է գումարով մը Պատրիարքարանի գործը ստանձնելով, որ և է կերպով ալ Պատրիարքարանը լռեցնելով, ուրիշ շահեր պակսած ատեն միջնորդչէքի շահը կը մղակեն։

10. Տ. Միքայէլ և Տ. Հմայեակ ալ կ'ընդունին այս տեսակ զեղծումներու գոյութիւնը, և կ'առաջարկեն որ միայն զեղծում ընողներու վրայ գործադրուի խստութիւնը, և ոչ բոլոր քահանայական դասակարգի վրայ։ Օրինական է պահանջը՝ երբ խնդիրը զեղծում ընողը պատժելու առումով նկատուի, բայց տարբեր է՝ երբ խնդիրը նախազգուշական միջոցներու առումով պիտի նկատուի. պատիժներ մասնաւոր կ'ըլլան, իսկ նախազգուշութիւններ՝ ընդհանուր։ Հետեւաբար պէտք է գործնական կերպով մը մէջէն ելլել, Պատրիարքարան յանձն պիտի չառնու զինքն կուրօրէն քահանաներու վկայութեան միայն յանձնել, թաղականներ ալ տեսակ տեսակ նկատողութեանց ենթակայ ըլլալնին ապացուցին, կը մտածուի որ ազգային տուրքերու առթիւ իւրաքանչիւրին աստիճանը կանխաւ որոշուի, և ոչ թէ առիթը [illegible] միայն հետաքօտութեան և վկայութեան դիմում ըլլայ։

11. Երեք դիտողագիր քահանաներն ալ ամուր կերպով հին սակացոյցներու կը կառչին, և անոնց վրայ հիմնուելով կը գտնեն, որ ծխատիրական իրաւունքը միշտ 50%էն աւելի եղած է, և երբեմն մինչեւ 60% և աւելիին ելած է։ Այդ համեմատութիւնները կը քաղուին այն աղիւսակներէն, զորս մենք ալ այս գրութեան սկիզբը յիշեցինք. և հետեւաբար անիրաւ կը գտնեն 35% սակը, զոր վերջին անգամ առաջարկուած սակացոյցը կը թելադրէ։ Իրենց պատճառաբանութեանց մէջ կը յիշեն թէ պսակները պատարագողները քահանաներ են, և աւելի առնելու իրաւունք ունին. թէ քահանայական դասակարգը բարձրացնելու միջոցներուն գլխաւորն է՝ քահանաները լաւ շահեցնել, և յատկապէս պսակագրամին չդպչիլ. թէ նոր առաջարկեալ սակացոյցը երբ կ'ուզէ ցուցնել թէ պսակի գործողութեանց յարակից ծախքերը, խաչը, գանձումը, տափը, արձանագրողը, բարապանները, իր վրայ կ'առնէ. իրօք այդ ծախքերը քահանաներուն վրայ բեռցուցած կ'ըլլայ, իրեն 50% և քահանայից 35% որոշելով։ Ինչ ալ ըլլայ այդ վերջին դիտողութիւններուն արժէքը, դիտողագիր քահանաներ բացարձակ իրաւունք ունին հիներուն ու նորին բաղդատութեան մէջ, և հետեւաբար հիմ ալ կ'ունենան նորին բարեփոխութիւնը պահանջելու։

12. Տ. Սահակ հինին ամբողջական

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

Լրաբերի Մը Տարօրինակ Արկածները

ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

ԺԱ.

ՈՒՐ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ԼԱՐՍԱՆ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ ԹԷ
Ի՛ՆՉՊԷՍ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԸ ԿՐՑԱԾ Է
ԴՈՒՐՍ ԵԼԼԵԼ ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԷՆ

—Դուք ի՞նչ կարծիք ունիք, հարցուց դատաւորը, խօսքը Պարոն Տարզաքի ուղղելով, որ տակաւին բերանը չէր բացած։

Պ. Տարզաք պատասխանեց թէ ըսելիք մը չունէր։

—Իսկ դո՞ւք, Պ. Տագս։

Հանրային Ապահովութեան պետը, Պ. Տագս, մինչեւ այն ատեն մարկ բռնած ու ոճրին վայրը քննած էր։ Վերջապէս բարեհաճեցաւ բերանը բանալ, ըսելով.

—Մինչեւ որ ոճրագործը գտնուի, պէտք է ոճրին շարժառիթը հասկնալ։ Ասով քիչ մը յառաջացած պիտի ըլլանք։

—Պարոն պետ Հանրային Ապահովութեան, սիրային գահեկի ոճիր մը ըլլալ կը թուի, պատասխանեց Պ. տը Մարքէ։ Մարդասպանին ձգած հետքերը, կոշտ թաշկինակը և վարնոց գդակը մեզի սա համոզումը կը ներշնչեն թէ մարդասպանը բարձր դասու պատկանող մէկը չէր։ Դռնապանները թերեւս կրնան տեղեկութիւն հաղորդել այդ մասին...

Հանրային Ապահովութեան պետը Պ. Սթանկէրսընի կողմը դառնալով, պաղորէն շեշտով մը ըսաւ, որ իմ կարծիքովս, նշան է զօրաւոր միտքերու և [illegible] նկարագիրներու.

— Օրիորդ Սթանկէրսըն մօտե՞րս պիտի ամուսնանար...

Բրօֆէսէօրը ցաւագին նայուածք մը ձգեց Պ. Ռօպէր Տարզաքի վրայ։

— Բարեկամիս՝ Պ. Ռօպէր Տարզաքի հետ. ինքզինքս երջանիկ պիտի զգայի՝ եթէ կարենայի զաւակս կոչել զանի...

—Օր. Սթանկէրսընի վիճակը շատ լաւ է և շուտ պիտի անցնին վէրքերը։ Պարզապէս յապաղած ամուսնութիւն մըն է, այնպէս չէ՞, պարոն, հարցուց Հանրային Ապահովութեան պետը։

—Կը յուսամ որ այնպէս ըլլայ։

—Ի՞նչ, վստահ չէ՞ք։

Պ. Սթանկէրսըն լուռ մնաց։ Պ. Ռօպէր Տարզաք յուզուած երեւոյթ մը առաւ։ Նշմարեցի որ ժամացոյցի շղթային վրայ ձեռքը կը դողդղար։ Ո՛չ մէկ բան աչքէս կը վրիպի։ Հանրային Ապահովութեան պետ Պ. Տագս թեթեւօրէն հազաց, ինչպէս կ'ընէր Պ. տը Մարքէ՝ երբ նեղն իյնար։

—Պարոն Սթանկէրսըն, կ'ըմբռնէք թէ այսքան խառնաշփոթ գործի մը մէջ չենք կրնար բան մը զանց ընել. ամէն ինչ պարտինք գիտնալ, նոյն իսկ ամէնէն աննշան ու փուճ բանը որ զոհին հետ առնչութիւն ունի... նոյն իսկ երեւութապէս ամէնէն անկարեւոր տեղեկութիւնը։ Օր. Սթանկէրսընի այդ մնալուն կէս ստուգութեան մէջ, ուր կը գտնուինք, ինչ բան ձեզի կարծեցնել կուտայ թէ այդ ամուսնութիւնը չպիտի կատարուի։ Քիչ մը առաջ ըսիք. «Կը յուսամ որ այնպէս ըլլայ։» Այդ յոյսը ինծի տարակոյս մը կ'երեւի։ Ինչո՞ւ համար կը տարակուսէք։

Պ. Սթանկէրսըն ակներեւ ճիգ մը ըրաւ ինքզինքին վրայ։

—Այո՛, պարոն, ըսաւ ի վերջոյ, իրաւունք ունիք։ Աւելի լաւ է որ գիտնաք այդ բանը։ Եթէ ծածկենք ձենէ՝ կարեւորութիւն պիտի ստանայ ան։ Մնաց որ՝ Պ. Ռօպէր Տարզաք ալ ինծի համամիտ է։

Պ. Տարզաք, որուն գունատութիւնը այդ պահուն՝ անսովոր թուեցաւ ինծի, նշան ըրաւ թէ համակարծիք էր ինծի։ Ըստ իս՝ Պ. Տարզաք նշանացի կը հաստատէր միտքը, որովհետեւ անկարող էր բառ մը արտասանելու։

— Պարոն պետ Հանրային Ապահովութեան, յարեց բրօֆէսէօրը, պէտք է գիտնաք որ աղջիկս երդուած էր իր չամուսնանալ և իր երդումը կը բռնէր՝ հակառակ իմ թախանձանքներուս։ Քանիցս փորձեցի համոզել որ ամուսնանայ, ինչպէս որ կը պահանջէր իմ պարտքս։ Երկար տարիներէ ի վեր կը ճանչնանք Պ. Ռօպէր Տարզաքը։ Իմ աղջիկս կը սիրէ զան։ Պահ մը կարծեցի թէ աղջկանս կողմէ սիրուած է, քանի որ վերջերս աղջկանս բերնէն լսեցի որ կը հաւանէր ամուսնանալ, ինչ որ սրտանց կը բաղձայի։ Պարո՛ն, տարիքս առած եմ, և ինծի համար օրհնեալ ժամ մը եղաւ այն պահը, երբ իրազեկ եղայ որ ինէ յետոյ Օր. Սթանկէրսըն իր քով պիտի ունենար զինքը սիրող էակ մը, որ պիտի շարունակէր միասին կատարած մեր աշխատութիւնները. ես ալ կը սիրեմ այդ անձը և կը յարգեմ՝ իր ազնիւ սրտին ու գիտական հմտութեանը համար։ Արդ, Պ. Տագս, ոճիրէն երկու օր առաջ, չեմ գիտեր ինչո՛ւ համար իր կամքը փոխելով, աղջիկս յայտարարեց թէ չպիտի ամուսնանար Պ. Ռօպէր Տարզաքի հետ։

Ծանր լռութիւն մը կը տիրէր։ Վայրկեանը ծանրակշիռ էր։ Պ. Տագս յարեց.

—Օր. Սթանկէրսըն ո և է բացատրութիւն չտուա՞ւ ձեզի, ո և է շարժառիթ չպարզե՞ց...

—Աղջիկս ըսաւ թէ ամուսնանալու տարիքն անցուցած էր ալ եա, շատ սպասած և խորհած ըլլալուն համար, թէեւ կը յարգէր ու նոյն իսկ կը սիրէր Պ. Ռօպէր Տարզաքը։ Բայց կը նախընտրէր որ իրաց մէջ փոփոխութիւն չկատարուէր, և անցեալին պէս շարունակէր ապրիլ։ Աղջիկս կը յայտարարէր որ ինքզինքը երջանիկ պիտի զգար, եթէ երբեք մեզ Պ. Ռօպէր Տարզաքի հետ կապող զուտ բարեկամական կապերը աւելի սերտ հանգամանք մը առնէին, բայց կ'ուզէր ամուսնութեան վրայ խօսք չըլլացուէր բնաւ։

— Տարօրինա՛կ բան, մրմնջեց Պ. Տագս։

—Տարօրինա՛կ բան, կրկնեց Պ. տը Մարքէ։

Պ. Սթանկէրսըն սառուցիկ ժպիտով մը ըսաւ.

—Պարո՛ն, այդ ուղղութեամբ չէ որ պիտի կրնաք գտնել ոճրին շարժառիթը։

—Ամէն պարագայի մէջ՝ գողութիւն չէ շարժառիթը, յարեց Պ. Տագս անհամբեր ձայնով։

—Օ՛հ, այդ բանին վրայ վստահ ենք, գոչեց հարցաքննիչ դատաւորը։

Այդ միջոցին տարրալուծարանին դուռը բացուեցաւ և ոստիկան-զինուորներու յիսնապետը այցաքարտ մը ներկայացուց հարցաքննիչ դատաւորին։ Պ. տը Մարքէ կարդաց և խուլ բացագանչութիւն մը արձակեց, ըսելով.

—Ա՛հ, անհաւատալի՛ բան է։

—Ի՞նչ բան, հարցուց Պ. Տագս։

—Էբօքի մէկ փոքր լրաբերին՝ Պ. Ժօզէֆ Ռուլթապիլի այցաքարտին համար կ'ըսեմ, ուր սա բառերը գրուած են. «Ոճրին շարժառիթներէն մէկը գողութիւնն է։»

Հանրային Ապահովութեան պետը ժպտագին ըսաւ.

—Ա՛հ, ա՛հ, դեռատի Ռուլթապիլի համար կ'ըսէք. անոր վրայ խօսուիլը լսած եմ... Շատ հանճարեղ լրաբեր մը կը համարուի... Ներս մտցուցէ՛ք, պարոն հարցաքննիչ դատաւոր։

Ու Պ. Ժօզէֆ Ռուլթապիլը ներս մտցուցին։ Այդ առտու, մեզ Էփինէյ-սիւր-Օրժ տանող կառախումբին մէջ ճանչցայ այդ անձը։ Գրեթէ հակառակ իմ կամքիս, մեր քոմբարթիմանը մտաւ ան. կը նախընտրեմ առանց այլեւայլի ըսել թէ իր ընթացքը, անփոյթ ձեւերը և այն յաւակնութիւնը թէ բան մը հասկցած էր ներկայ գործին մէջ, ուր արդարութիւնը չէր կրնար ոչինչ ըմբռնել, անհաճոյ թուած էին ինծի։ Բնաւ չեմ սիրեր օրագրողները։ Վրդովիչ ու ձանձրացուցիչ մտքեր են անոնք, որոնցմէ խոյս տալու է ժանտախտի պէս։ Այդ կարգի մարդիկ կը կարծեն թէ ազատ են ամէն ինչ ընելու և բան մը չեն յարգեր։

(Շարունակելի)

պահպանութեան կողմնակից կը Թուի. Տ. Միքայէլ հինին բարձրագոյն երեք աստիճանները ջնջելով միացեալ ինքը նոյնութեամբ պահել կ'առաջարկէ, իսկ Տ. Համայեակ նոր սակացոյց մը կ'առաջարկէ իր կողմէ կազմուած, իբր միջնաւոր մը եղանակ զանազան խնդիրները համաձայնեցնելու համար։ Այս առաջարկին մէջ ալ ընդունուած է համանգամայն գումար մը վճարելու դրութիւնը, զայն յետոյ Պատրիարքարանի և ծխատէրին մէջ բաժնելու համար։ Ահա այս առաջարկը.

Աստիճան	Բովանդակ	Գումար Պտր.	Գումար Քհն.	% Պտր.	% Քհ.
Ա.	3600	1580	2020	44	56
Բ.	2250	1035	1215	46	54
Գ.	1600	800	800	50	50
Դ.	1150	530	620	46	54
Ե.	850	385	465	47	53
Զ.	650	290	360	45	55
Է.	500	225	275	45	55
Ը.	350	130	220	3862	

Այս առաջարկը Տ. Միքայէլի առաջարկէն քիչ կը տարբերի, բարձրագոյնները ջնջելով, միացեալներուն համագումարները 5 կամ 10 պակսեցնելով կամ աւելցնելով կլոր Թիւերու վերածուած են, համեմատութիւններն ալ նոյնին հետ նոյն պահուած են, իսկ նուազագոյն աստիճանն ալ 350 ղրուշ ծանր կ'երեւի։

Մինչեւ այս տեղ հին դրութիւնները և դիտողագիրներու տարբերութիւնները մանրամասնօրէն բացատրեցինք և բաղդատեցինք ետքը, գանք մեր եզրակացութեանց։

Ա. Դիւրամատոյց և ընդունելի կը գտնենք համանգամայն մէկ գումար որոշելը, որովհետեւ թէ' ճշգրիտ և թէ յոգնեցուցիչ կը գտնենք մանր մանր անուններով իրաւունքներ գանձել։

Բ. Արդարանալի չենք գտներ իւրաքանչիւր աստիճանի համար տարբեր համեմատութեամբ բաշխումներ ունենալ, որովհետեւ իւրաքանչիւրին իրաւունքը աստիճանի փոփոխութեամբ առաւելութիւն կամ նուազութիւն չունենար։

Գ. Արդարանալի չենք գտներ նոյնպէս Հիւանդանոցի մասը Պատրիարքարանի վրայ հաշուել, քանի որ տարբեր անուն և տարբեր մատակարարութիւն կը կազմեն. և Հիւանդանոցի մասը Պատրիարքարանի հետ բնաւ յարաբերութիւն չունի։

Դ. Արձանագրողի և քարտուղարներու ձեռքէ պարգեւները լաւ կը լինէր եթէ ջնջուէին, Պատրիարքարանի մէջ գործողութեանց ատեն պարգեւ առնալու հետքն իսկ չթողլու համար։ Ըստ նոր առաջարկի արձանագրողի 3000, և իւրաքանչիւր քարտուղարի 150, բարապանի 125, ատենադպրի 100 ղրուշի տուչութիւնը համագումար 4525 ղրուշի ծանր մըն է, և չկարգադրուելու գումար չէ։

Ե. Հիւանդանոցը երբեք 15 % իրաւունք ստացած չէ, ինչպէս աղիւսակներու քաղուածներէն ալ երեւցաւ, գանձման և խաչի և սուփի ծախքերուն մասնակցելով հանդերձ. ուստի նոր առաջարկի 15 %ը ապահովաբար կրնանք վերածել 10 %ի. մանաւանդ որ գանձման և խաչի և սուփի ծախքերուն մասնակցութիւնն ալ պիտի դադրի, և մոմի և ծաղկեփունջի և հացկերոյթի նոր նուէրներն ալ նոր աղբիւրներ բացած են։

Զ. Քահանայից համար նոր առաջարկին մէջ որոշուած 35 %ը, ինչպէս անհամաձայն կը գտնենք նախընթաց աղիւսակներու համեմատութեան, և պատճառ ալ չենք տեսներ քահանայից իրաւունքը զգալապէս նուազելու, և քահանայից օգուտը անտեսելու։ Եւ քանի որ նախկին աղիւսակներուն մէջ համեմատութիւնները անհաւասար են, և պարագաներու բերմամբ զեղչողութեանց, եթէ տեղի կայ, ամենքը հաւասար մասնակից պիտի ըլլան, կ'առաջարկենք քահանայից մասը հաստատուն կերպով նշանակել 50 % համեմատութեան վրայ։

Է. Պատրիարքարանի մասը կը մնայ ուրեմն 40 %, որուն վրայ կը ծանրանան գանձման ծախքեր, խաչի և սուփի չինութիւններ, արձանագրողի և բարապաններու պարգեւներ, որք 10 % և թերեւս աւելի գումար մը կը կազմեն, և հասոյթին մէկ քառորդը սոսկ կը ջնջեն։ Միւս կողմէն պիտի դիտուի որ այս համեմատութիւնները գրեթէ նոյն են նախկին աղիւսակներու համեմատութեան միջինին հետ, որք եթէ երբեմն նուազ են, երբեմն ալ աւելի են։

Ը. Քահանայական դասը պիտի նկատէ եւ' թէ Պատրիարքարանը տկարացընել՝ եկեղեցականութիւնը տկարացնել ըսել է. և Պատրիարքարանը զօրացնել եկեղեցականութիւնը զօրացնել ըսել է, մինչեւ որ եթէ յիշուած համեմատութիւնը նախընթացէն աւելի ալ ըլլար, օգտակար կարգադրութիւն պիտի սեպուէր, մինչ տրուած բացատրութեանց համաձայն, նուազ է, աւելի չէ։

Թ. Աստիճաններուն վեց թիւը բաւական կը սեպենք նախկին տասը աստիճաններու փոխարէն. կէսի և ծրիի բացառիկ զիջումը կը պահենք ըստ առաջնոյն, բայց ոչ ըստ առաջնոյն սովորական դարձնելու կերպով. այլ միայն բացառիկ և անձուկ կացութեանց համար։ Որովհետեւ չենթադրուիր որ պսակուելու ձեռնարկողը և պսակի ուրախութիւն կատարողը Պատրիարքարանի առջեւ ալ իւր պարտքը կատարելու զգացումը չունենայ, քանի որ իւր ըրածին օրինականութիւնը և օրհնութիւնը Պատրիարքարանէն են։

Ժ. Կ'ընդունինք որ նշանի և պսակի տուրքերը բաժան վճարուին, եթէ երբեք իրարմէ հեռու ժամանակին մէջ կը կատարուին։ Իսկ բաժանման չափը կը սահմանենք կէս առ կէսի, որ եթէ նշանած միալու դրութեամբ կը նշանուին Պատրիարքարանի մէջ, բովանդակ իրաւունքին կէսը նշանին վճարեն, և կէսն ալ պսակի հրամանին առնելու ատենին։ Իսկ եթէ մօտ են, միանգամայն կը վճարուին։

ԺԱ. Պզտիկ փոփոխութիւն մըն ալ կ'առաջարկենք վերջին երեք աստիճաններուն համանգամայն գումարներուն վրայ, և փոխանակ 600, 300 և 150 ղրուշի կ'առաջարկենք 750, 500 և 250 ղրուշ, որով բաժանումներուն մէջ ալ իւրաքանչիւրին ձեռք բան մը եկած կ'ըլլայ։

ԺԲ. Ահա վերջապէս մեր եզրակացութեանց արդիւնք եղող մեր առաջարկած սակացոյցը։

Աստիճան	Բովանդակ	Պտրքրն. 40 %	Քհնյց. 50 %	Հիւնդնցի. 10 %
Ա.	3000	1200	1500	300
Բ.	2000	800	1000	200
Գ.	1000	400	500	100
Դ.	750	300	375	75
Ե.	500	200	250	50
Զ.	250	100	125	25

Կը յուսամք որ մեր այս խղճամիտ և պատճառաբանեալ բացատրութիւնները վարչութեան ամէն ճիւղերուն հաւանութեան պիտի հանդիպին։

Տ. Սահակ Հայր իւր դիտողութեանց առթիւ փափաք կը յայտնէ, որպէս զի քահանաներուն վիճակը արմատապէս փոփոխուի, և քահանայական իրաւունքները և նուէրները կամաւոր տուչութենէ ազատելու, կամ թէ առնելու համար ձեռք բանալու տեղ, հաստատուն ռոճիկ կամ ամսաթոշակի վերածուի, ինչ որ սկսած է կատարուիլ քանի մը նորահաստատ կամ նորաձեւեցուն քաղաքներու մէջ։ Խնդիրը մեր դիտումէն և փափաքէն ալ հեռու չէ, բայց մեր ազգային մէջ՝ ամսական կամ տարեկան պարբերաբար բան մը վճարելու գաղափարը բնաւ համակրութիւն չէ գտած, օրինակ Պատրիարքարանի տուրքը, օրինակ վարժարանական թոշակները, օրինակ գանձանակ ու պնակ վերցնելու փորձերուն անյաջողութիւնը։ Հետեւաբար չատ մօտ չենք տեսներ Տ. Սահակ Հօր փափաքանաց լրումը։ Այսուհանդերձ կը սիրէինք որ լրջօրէն նկատի առնուէր, և կարող անձեր առանձինն կամ խորհրդակցութեամբ գործը մշակէին, և եկեղեցիներու մատակարարութեան նշանակուած ազգայիններ պատշաճ նախապատրաստութեամբ գործնական ձեռնարկներու ալ յորդորուէին։

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՐ

Մարձումը (մասաժ) վերստին սկսած է, և իրաւամբ, մեծ համբաւ վայելել։ Միայն թէ ակնկալուած արդիւնքը ձեռք բերելու համար պէտք է որ գործին հասկցող անձի մը ձեռամբ կիրարկուի, վասն զի հակառակ պարագային վնաս յառաջ կուգայ։ Օրինակի համար, վտանգաւոր է մարձել այնպիսի տեղեր ուր կը կասկածուի թէ թարախ գոյութիւն ունենայ, և ձախող մարձումով՝ թարախը աւշային գեղձերուն մէջ մտնէ և թունաւորէ արիւնը։ Նոյնպէս՝ վտանգաւոր է երակին մէջ արիւն թմբուած ըլլալէն ուռեցած սրունքը մարձել, որովհետեւ հոն թանձրացած արիւնը մարձումով կը լուծուի և [illegible], չատ վտանգաւոր հետեւանք կրնայ ունենալ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Տէյլի, «Ամերիկեան Արմատան» խորագրով հետեւեալը կը գրէ.

Երբ մտածենք այն բոլոր դժուարութեանց վրայ զորոնց ամերիկեան նաւատորմը պիտի հանդիպի իր ուղեւորութեանը պահուն, միտքին աւելի կը ներկայանայ նաւային համանման ուրիշ պտոյտ մը՝ Ռոժէստվէնսքիի ծովակալին ռուսական նաւատորմին, որ 1904 նոյեմբերին Քրոնշդատէն ճամբայ ելլելով, դիմադրեց վտանգալից ուղեւորութեան մը բոլոր խոչընդոտներուն, թերի պարէնաւորուածով մը, առանց նաւ մը կորսնցնելու, և սակայն Ջուշիմայի մէջ ընկղմեցաւ ճափոնական թնդանօթներու կրակին տակ։ Բայց ամերիկեան նաւատորմին ուղեւորութեան քաղաքական կարեւորութիւնը կը փոխարինէ մասնաւոր չահեկանութենէ զուրկ ըլլալը՝ իր առաջ բերած նկատումներովը։ Հէմբթըն Ռոտսի մէջ Պ. Ռուզվէլդի ներկայութեանը կատարուող նաւային տողանցումը դիտող Ամերիկացիները կրցան չափել իրենց նաւատորմին տասը տարիէ ի վեր ըրած յառաջդիմութիւնը և իրաւամբ պարծեցան Ամերիկայի այն մարզը և քաղաքականութեան վրայ, որոնք այնքան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ յաջողեցան Մ. Նահանգները դնել աշխարհի նաւային տէրութեան երրորդ կարգին վրայ։ Ամերիկեան նաւատորմը 1898ին սկսած էր ծնիլ, և սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն միայն Մ. Նահանգաց հակառակորդներուն անխնամ վիճակովն էր որ ամերիկեան նաւատորմը անվտանգ յաջողութիւններ կրցաւ ձեռք բերել։ Հինգ տարի առաջ անգլիական նաւատորմէն անմիջապէս յետոյ տեղ մը գրաւեց և հեռու չէ այն ժամանակը, ուր, իր մարտանաւերուն թիւովը ու աժմանիքովը, ամերիկեան նաւատորմը պիտի կրնայ մրցիլ անգլիականին հետ, եթէ արգելք մը չյարուցանէ Մ. Նահանգաց աշխարհագրական դիրքը. քանի որ ստիպուած է դիմադրել թէ' Ծայրագոյն Արեւելքի և թէ Արեւմուտքի։ Խիստ չահեկան զուգադիպութեամբ մը Անգլիոյ և Ամերիկայի ծովային չահերուն կեդրոնը տեղափոխուեցաւ միեւնոյն ատեն։ Մինչդեռ Անգլիացիները իրենց նաւային աւանդական քաղաքականութիւնը թողելով իրենց նաւաբաժինները կը համախմբէին բրիտանական եզերքներուն մօտ՝ նոր պատահականութեանց դէմ պատրաստ գտնուելու համար, միւս կողմէ Ամերիկացիները, որոնք մինչ Ատլանտեանը իրենց ապագայ վէճերուն թատրը նկատած էին, կը տեսնէին թէ այդ կողմէ քաղաքական հորիզոնը կը պայծառանայ և ամպերը դէպ ի Խաղաղական ովկէանոսին վրայ կը կուտակուին։ Մէնրոէի վարդապետութեան մասին եւրոպական տէրութեանց լռելեայն հաւանութիւնը թոյլ կուտայ Մ. Նահանգաց՝ իրենց ամբողջ զօրութիւնը փոխադրել Խաղաղական ովկէանոս, ուր իրենց ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, ճափոնական գաղթականութեան խնդիրը բարեկամաբար կարգադրելու մասին եղած ջանքերուն հակառակ, սակայն ամերիկեան նաւատորմին մեկնումը անպաշտպան կը թողու Ատլանտեան ամերիկեան եզերքները, որով Իվէնս ծովակալին զրահաւորներուն ուղեւորութեան առաջին արդիւնքը պիտի ըլլայ ցոյց տալ Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին թէ անհրաժեշտ է նոր մարտանաւեր շինել և Բանամայի ջրանցքին շինութեան աշխատութիւնները փութացնել։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Լոնտոնէն հեռագրաւ կը գրէ վիեննական թերթի մը թղթակիցը.— «Բոլորովին անհիմն է այն զրոյցը թէ Ուաշինկթընի անգլիական դեսպան Պ. Պրայս իր պաշտօնէն պիտի հրաժարի և թէ անոր պիտի յաջորդէ Լա Հէյի դեսպան Սըր Հէնրի Հովարտ։ Հաւանօրէն այդ զրոյցը արդիւնք է այն պարագային թէ Անգլիոյ ու Մ. Նահանգաց միջեւ չուտով առաջ չեն տարուիր կատարուած բանակցութիւններ կարգ մը առկախ խնդրոց մասին, որոնցմով կը չահագրգռուի նաեւ Քանատա։ Նկատողութեան առնելով կարգադրուելիք խնդիրներուն դժուարին ու կնճռոտ հանգամանքը՝ այսինքն Պէհրինկայի, Խաղաղական Ովկէանոսի ու մեծ լիճերուն մէջ ձկնորսութեան իրաւունքը, ինչպէս նաեւ օտար գործաւորներու իրաւասութեանց և Ալասքայի սահմանները գծելու մասին եղած հին վէճը, կարելի չէ սպասել որ վերոգրեալ բանակցութիւնները աւելի արագ ընթացք մը ստանան։ Մնաց որ Լոնտոնի և Ուաշինկթընի միջեւ արդէն համաձայնութիւն գոյացած է մինչեւ մէկ աստիճան կարեւորութիւն ունեցող մէկ քանի խնդրոց վրայ։»

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ

Հապէշիստանի մէջ նոր նախարարութեան կազմութեանը առթիւ զրոյց ելաւ թէ Մենելիք կայսրը մտադիր է այդ նախարարութեանց իւրաքանչիւրին մօտ եւրոպացի իրաւագէտ խորհրդական մը պաշտօնի կոչել՝ իբրեւ նախարարութեան խորհրդական։ Բարիզէն այդ մասին կը գրեն վիեննական թերթերուն թէ նոյն ծրագրին կիրարկումը չատ փափուկ է, վասն զի այդ խորհրդականներուն ընտրութեանը պահուն հաւանօրէն չատ դժուար պիտի ըլլայ խոյս տալ դժգոհութիւններ առաջ բերելէ մէկ քանի տէրութեանց, որոնք տհաճութիւն պիտի զգան նկատողութեան չառնուած և կամ պէտք եղածին պէս առնուած չըլլալնուն համար։ Թղթակիցը կը յարէ թէ այդ պարագային կարելի է Մենելիք կայսրը ստիպուած պիտի համարի ուրիչ ժամանակի թողուլ եւրոպացի խորհրդականներու անուանումը։

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ճափոնցիները, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Մանչուրիոյ հարաւային կողմը հեռագրական բազմաթիւ կայաններ հաստատած են զորս կը չահագործեն, առանց նկատողութեան առնելու Չինաց չահերը։ Մանչուրիոյ հարաւային կողմերուն հեռագիրներուն համար Չինաց և Ճափոնի միջեւ անվերջանալի բանակցութիւններ կը կատարուին, և Ռուսիա ծանոյց Չինաց թէ բանաւոր պայմանաժամի մէջ այդ բանակցութիւնները եթէ լուծում մը չը յանգին, պիտի ջնջէ Մանչուրիոյ հիւսիսային կողմի հեռագիրներուն վերաբերեալ ռուսաչինական համաձայնութիւնը։ Բէքինի մէջ չատ կը քննադատեն Ճափոնի ընթացքը հարաւային Մանչուրիոյ մէջ և կ'ըսուի որ տէրութիւնները եթէ չմիջամտեն, Ռուսիա Մանչուրիոյ հիւսիսային կողմին տէրը պիտի ըլլայ և Ճափոն ալ հարաւային կողմին։ Ճափոն, Մանչուրիոյ պարպուելէն ի վեր, անցեալ ապրիլէն, հեռագրական միջազգային վեց կայաններ հաստատեց՝ Մանչուրիոյ հարաւային երկաթուղիին՝ վրայ ունեցած քառասուն հատէն զատ։ Այդ կայանները ճափոներէն և ճափոնական սակացոյցին համաձայն հեռագիր կը ստանան։ Եթէ Ռուսիա չջնջէ անցեալ ամիս Չինաց հետ կնքած պայմանագրութիւնը, Ճափոնի հանդէպ անհաւասար դիրք մը պիտի ունենայ։ Ճափոնցիները Բորթսմութի դաշնագրութիւնը յարգել ուզելու երեւոյթը չունին և Մանչուրիոյ հարաւային կողմը իրենց երկրին ամբողջացուցիչ մէկ մասը կը նկատեն։ Այն Եւրոպացիները, որոնք Մանչուրիոյ հարաւային կողմէն Չինաց հիւսիսային կողմը կը կը վերադառնան, կը գանգատին ճափոնական զինուորներուն և պաշտօնեաներուն անհաճ վարմունքէն՝ իրենց նկատմամբ Մանչուրիոյ հարաւային կողմի գիծին վրայ։ Կ'երեւայ թէ Չինացիներուն հետ աւելի անպատշաճ վարմունք մը կ'ունենան Ճափոնցիները։

* * *

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ ՄԱՅՐ ՄԸ

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՓԱՓՈՒԿ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Վիեննայի մէջ անցեալները տղայ մը հիւանդացած էր՝ դարմանող բժիշկը վիրաբուժական գործողութիւն մը անհրաժեշտ դատած էր տղուն վրայ, բայց մայրը հաճութիւն չտալով գործողութեան, տղան մեռած էր։ Դատարանը բանտարկութեան դատապարտած էր մայրը։ Իրաւաբանական Տօքթոր Պրիտրիխ Էլպօկըն այս առթիւ նամակ մը հրատարակելով վիեննական լրագրի մը մէջ, լրջօրէն կը քննէ խնդիրը։ Պատմելէ ետքը վերոյիշեալ դէպքը, կը յարէ.— «Այդ պարագային մէջ մայրը յանցապա՞րտ է։ Դատարանը հաստատական պատասխան կուտայ, քանի որ բազմօրեայ բանտարկութեան կը դատապարտէ մայրը։ Ես խնդրոյն մանրամասնութիւններուն տեղեակ չեմ. միայն լրագիրներէն իմացայ թէ այդպիսի դէպք մը պատահած և մայրն ալ դատապարտուած է դատարանէն։ Բայց այս խնդիրը կ'արժէ որ խորին ուչադրութեան առնուի ընդհանուրէն, վասն զի տրուած վճիռը ամէն ծնողքի համար ալ կրնայ տրուիլ։ Դատաւորը պատասխանատու ճանչցած է ծնողքը այն հետեւանքին համար որ առաջ եկած է բժշկական անօրինութեան մը չհետեւելէն։ Եւ ատիկա մեր ամենուս ալ կրնայ պատահիլ։ Հիմա ձեռք առնենք խնդիրը։ Տղան մեռաւ. Արդարեւ ցաւալի է ատիկա։ Բայց եթէ գործողութիւնը կատարուէր, տղան պիտի ապրէ՞ր։ Ատիկա բժիշկին ապացուցանելիք խնդիրն է. և դատարանին առջեւ թերեւս հաստատած է զայդ։ Բայց բժիշկները անսխալ չեն, և չեն կրնար ըլլալ։ Բժիշկներէն պահանջելի գլխաւոր բանը իրենց խղճմտութիւնն է։ Յաջողութիւնը Աստուծմէ է՝ այսինքն աստուածաբանութենէն աշխարհային անցնելով խնդիրը կը տարբերի։ Հիւանդները յաճախ գործողութեան պահուն կը մեռնին։ Ամէն մեծ գործողութեան հետեւանքը ապահովաբար բուժումը չըլլար. այս պատճառաւ բժիշկը չերաշխաւորեր գործողութեան բացարձակ յաջողութիւնը։ Վիրաբուժական ամէն կարեւոր գործողութիւն փորձ մըն է, և ամէն փորձի ելքը տարակուսական է։ Կրնար ըլլալ որ տղան գործողութեան ենթարկուելով հանդերձ դարձեալ մեռնէր, կամ թէ առանց գործողութեան թերեւս ապրէր։ Ուստի ինչպէ՞ս կարելի է պատժել մայրը, այս մասին զուշակ մը չըլլալուն համար, կամ թէ մայրական սէրը զաւակը այդ փորձին ենթարկել չուզելուն համար։ Դատապարտութիւնն ա՛յն ատեն արդարացի պիտի ըլլար, եթէ անժխտելի կերպով ապացուցուէր թէ մահը գործողութեան չգործադրուելէն յառաջ եկած է, ապա թէ ոչ տղան պիտի ապրէր։ Այդ պարագային մէջ մեղապարտ պարագայ մը գոյութիւն ունեցած կ'ըլլար, քանի որ մօրը վերապահուած օրինական խնամքը տղան պիտի պահպանէր աղէտաբեր վնասէ։ Ենթադրենք թէ բժիշկը ճանչնալով մահու վտանգը, յայտարարէր թէ այդ վտանգին առաջքը գործողութիւնով միայն կարելի է առնել. և թէ այդ գործողութիւնն ալ ըստ ինքեան վտանգաւոր բան մը չէ։ Արդ, հիմա խնդիրը կը փոխուի. եթէ բժիշկը տեսնէ որ հիւանդին մայրը կ'ընդդիմանայ և հաճութիւն չիտար գործողութեան, պարտաւոր էր —ենթադրելով որ դէպքն այնպէս ըլլայ, ինչպէս ցուցուցի— թաղապետական իշխանութեան իմաց տալ խնդիրը. տարակոյս չկայ թէ թաղապետական իշխանութիւնն ալ խնդիրը պիտի քննէր և ի հարկին, հակառակ մօրը ընդդիմութեան, գործողութիւնը կատարել պիտի տար։ Եթէ բժիշկը տեղեկութիւն չտայ, ըստ իս, գլխաւոր մեղաւորը կը համարուի այն յանցանքին որուն համար այժմ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ մայրը։ Եւ թերեւս այդ կնոջմէն աւելի յանցաւորն ինքն է. վասն զի վերջապէս անկէ աւելի խելացի, հմուտ, զարգացեալ և իբրեւ բժիշկ, ախտաճանաչումն ինք ըրած է. համոզուած ըլլալով թէ մարդկային կեանք մը ապահով մահէ մը պիտի ազատէր գործողութեամբ. ամէն պատասխանատուութիւն իր վրայ առնելով ամէն միջոց ի գործ դնելու էր, համոզելու համար մայրը կամ համոզելու համար տեղային իշխանութիւնը։ Այս կէտին վրայ է որ կ'ուզեմ ուշադրութիւն հրաւիրել։ Դատական իշխանութիւնը իրաւունք ունէր այս պարագաներուն վրայ տեղեկութիւն առնելու և մօրը համար արձակուած բանտարկութեան վճիռը գոհացուցած չէ իրաւաբանութեան պահանջը։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սալիպէի աստիճան տրուեցաւ Հիճազի Համիտէ երկաթուղիին մասնագէտներու մարմնոյն ֆրանսերէնի քարտուղար Նասուֆ Նազէր էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Վանայ նահանգին գանձանց տնօրէն անուանուեցաւ Պիթլիսի նահանգին հաշուակալութեան միւմէյիզ Վասըֆ էֆ.։

—Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանին քարտուղար անուանուեցան Մուսթաֆա պէյ և Րեֆիք պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Մէտրոնի դասերին կառավարիչ Մէհմէտ Նէչէթ պէյի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Շուէտի զօրավարներէն Լէօվէ զօրավարին։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. անձնապահ զօրաբանակին Պաօթէմւունիի Գ. կիսաբաժնին հրամանատար Մէհմէտ Շէվքէթ փաշայի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. հրացանակիր դէր-գնդապետ Պէքիր պէյի և չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Շքօտրալը Խալիլ պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ.— Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան Պաշտօնական մէկ Զեկուցումը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Տէֆթէրխանէի վարչութեանց մասին վերջերս հրատարակուած կանոնագրին թարգմանութեանց համաձայն, ինչպէս կայս. նահանգներուն, նոյնպէս ալ Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ բոլոր չէնքերը, հողերը և ամէն տեսակ կալուածները երկրաչափներու կողմէ պիտի չափուին և իւրաքանչիւր կտորին համար երկու հազարին մէկ համեմատութեան չափով պատրաստուելիք կրկին օրինակ քարտէսներէն մէյմէկ օրինակ «քատասթրօ բլանը» պիտի տրուի տէրերուն, իսկ միւս օրինակը կալուածագիրներու վարչութեան մէջ պիտի պահուի իբրեւ լրացուցիչ մասը հիմնական արձանագրութեանց։ Անոնք որ թէ' իրենց սեփական չէնքերու, հողերու և ամէն տեսակ կալուածներու և թէ առանձինն ուրիշին «ֆէրաղ» ըլլալիքներուն քարտէսներուն պատրաստութիւնը կ'ուզեն, պէտք է դիմեն Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան՝ կալուածագիրներու վարչութեան։»

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդը որոշեց թէ հանքային ջուրերը, իբրեւ երեւան հանուած հանք նկատելով, տարրալուծուին և հաստատուելիք աստիճանին համաձայն, անոնց չահագործումը յանձնուի ամենէն աւելի տուրք տուողին։ Այս որոշումը տեղեկագրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին երկրորդ նախագահ Մուսթաֆա Շիւքրի պէյ, 99 տարուան մենաշնորհ խնդրեց՝ Մանասդըրի քաղաքին մէջ ելեկտրական լոյս գործածելու և ելեկտրաշարժ թրամուէյ հաստատելու համար։ Առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը ընդունելի նկատեց այդ նպատակով մատուցուած տեղեկագիրը, որով պայմանագրութիւնը ու յանձնառութեան տետրը պատրաստուեցան և հանրօգուտ չինութեանց Խորհուրդին յանձնուեցան։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ.— Մաքսային վերատեսչութիւնը գրեց ձեռնհաս պաշտօնատուներուն թէ օտ. երկիրներու մէջ բաշխուելու և ցուցադրուելու համար օտար երկիրներէ ղրկուած ծանուցումները երբ մաքսատուները բերուին, Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղեկութիւն հաղորդուի և նոյն վարչութեան կողմէ ղրկուելիք պաշտօնեային միջոցաւ մաքսատանց մէջ դրոշմուին, ինչպէս արդէն քաղաքապետութիւնն ալ մաքսատանց մէջ դրոշմել կուտայ զանազան կշիռները ու չափերը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ կառավարիչը գրեց Բ. Դրան՝ հարկ եղած արտօնութիւնը տալ, որպէս զի Երուսաղէմի կեդրոնական գանձատունին և Խալիլ գաւառակին երկրագործներուն դրամ փոխ տրուի փոխադարձ երաշխաւորութեամբ։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՆ ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Եղեռնադատ ատեանը ի բացակայութեան դատեց Օխրիտի Իպրահիմ Էտհէմ անուն անձը, որ իբրեւ խռովարար ամբաստանուած էր։ Սենեկայի կուսակալութեան մէջ գրութիւններ հաստատուեցաւ թէ այդ անձը կայս. բժշկական վարժարանէն հազարապետի աստիճանին արժանացած ըլլալով հանդերձ, Ռումանիա փախած և ծածկանուն մը տակ խռովարարական քոմիտէներուն նախագահած և վնասակար հրատարակութեանց համարձակած է։ Ատեանը զայն մեղապարտ ճանչցաւ՝ իբրեւ մէկը անոնցմէ որոնք խռովարարութեան կիրառման միջոցները պատրաստելու նպատակով կարգ մը [illegible] և միջոցներու կը ձեռնարկեն։ Հետեւաբար այդ անձը, Պատժական Օրէնքին 58րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, դատապարտեց մշտնջենական բերդարգելութեան և 31րդ յօդուածին համաձայն ալ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և ստացուածքներուն յանձնելի որոշուելուն։»

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը ընդունելի գտնեց այն որոշումը որով տասներեք անասնաբոյժներ հարկ եղած տեղերը պիտի ղրկուին՝ մէկ քանի նահանգաց մէջ երեւան ելած պանծարախտին ճարակումը արգիլելու համար։ Տրուած որոշումը տեղեկագրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիին դրամագլուխը աւելցնելու խնդրոյն համար Սապահ կ'ըսէ թէ Ընկերութիւնը այդ առթիւ բաժնեթուղթ շրջաբերութեան պիտի չհանէ, այլ դրամագլուխին կրկնապատկումը պիտի կատարէ ծրագրուած չինութիւնները։

ԱԼԻՒՐԻ ՊԱՐԿԵՐԸ.— Մաքսային վերատեսչութիւնը տեղեկագրեց ձեռնհաս պաշտօնատուներուն որ ասկէ վերջը մաքսատանց մէջ ալիւր պարունակող պարկերը անպատճառ կնքուին, առանց նկատողութեան առնելու անոնց վրայ նշանակուած ծանրութեան քանակութիւնը, վասն զի յաճախ նշանակուած քանակութենէն աւելի կամ պակաս կուգայ պարունակութիւնը։

ՎԱՌՈՒԵԼԱՆԻՒԹ.— Նոյեմբերի վերջին տասը օրերուն Միթհալլի ու Ալիթերոլլի նաւահանգիստներէն և Տէօլէ Աղաճի ու Թիւրպէ Տէրէի կայարաններէն 214,000 օխա ածուխ բերուած են Կ. Պոլիս և հիմա նոյն տեղերը պատրաստ կան 2,389,400 օխա ածուխ ու 19,070 չէքի փայտ։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, Էրզրումի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Խնուս գաւառակին նախկին դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ ոստիկանութեան գոմիսէր Սամին էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։

— Նոյն Նախարարութիւնը, Էնկիւրիի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Սիվրիհիսարի գաւառակին նախ ու նախնական դատարանին նախագահ Մէհմէտ Խուլուսի էֆ.ն, նախորդ անդամ Ալի էֆ.ն և հաշտաքննիչի օգնական Ճէմալ էֆ.ն, որոնք ապօրէն կերպով մարդեր բանտարկած են։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սապահ հետեւեալը կ'արտատպէ յունական թերթէ մը.

«Անցեալ շաբաթ օր Ռումանիոյ Ճուրճէվօ քաղաքին շրջակայ Վիտրա գիւղախումբին մօտերը Պուլկար մը կը թափառէր. ատոր վիճակը կասկածելի նկատուելով ձերբակալուեցաւ ու հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ։ Վրայէն թուղթ չգտնուեցաւ. նաեւ յայտարարեց թէ գործաւոր չէ, բայց իր ըսածները չկրցաւ հաստատել։ Հարցաքննութեան պահուն ալ հակասական յայտարարութիւններ ըրաւ։ Ատոր վրայ խնդիրը տեղեկագրուեցաւ Ճուրճէվօ, ուրկէ պատասխան առնուեցաւ թէ այդ անձը ոստիկաններու հետ պէտք է Պուքրէչ ղրկել։ Հետեւաբար ոստիկան-զինուորի մը հետ Վիտրայի կայարանէն չոգեկառք դրուեցաւ Պուքրէչ ղրկուելու համար։ Կառախումբը կայարանէն ճամբայ ելլելէն անմիջապէս ետքը վերոյիշեալ Պուլկարը, առիթէ մը օգտուելով, ինքզինքը վար նետեց կառախումբէն։ Ոստիկան-զինուորն ալ, իր պաշտօնը կատարելու համար, վար նետուեցաւ և սկսաւ նոյն մարդը հալածել։ Այդ միջոցին մեքենավարը, ուղեւորներուն իրարանցումը տեսնելով, կառախումբը կեցուց. ուղեւորները իսկոյն վար իջան և տեսան որ թէ' Պուլկարը և թէ ոստիկան-զինուորը ջախջախուած էին, վասն զի ճիշդ նոյն պահուն Պուքրէչէն եկող կառախումբին տակ մնացած էին։ Պուքրէչի մէջ զրոյց կայ թէ վերոյիշեալ Պուլկարը Բանիցա անուն այն անձն է եղեր, որ նշանաւոր աւազակապետ Սարաֆովը սպաննած էր։»

ԾՆՈՒՆԴԻ ՏՕՆԻՆ առթիւ, երէկ գիշեր, դեսպանատանց ամենուն մէջ հացկերոյթներ տրուեցան։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱԾ ԻՒՂԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ մասնաւոր մէկ քանի խանութներու մէջ և ուրիշ տեղեր ճարպի խառնուրդով իւղեր կը պատրաստուին, ծանոյց ամէն կողմ՝ խստիւ արգիլել այդ պարագան։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Իզմիրէն կը գրեն թէ վերջերս բարձր վայրեր տեղացած ձիւները հալելով օդերը բացուեր են։ Այդ պատճառով երկրագործները ամէն կողմ աշխատութեան ձեռնարկած են։

—Ատարազարի մէջ տեղացած անձրեւներուն հետեւանքով երկրագործները ցանքի սկսած են։

—Էսկիշէհրի մէջ ալ նոյն վիճակը կը տիրէ։ Երկրագործներուն կողմէ պահուած արմտիքները հազիւ սերմի բաւական պիտի ըլլան։

—Աֆիօն Գարահիսարի մէջ ալ պէտք եղածին չափ անձրեւ չըլլալով, ցանքը տակաւին սկսած չէ։

—Այտընի նահանգին Թիմուրճը գաւառակէն կը գրեն թէ հոն ձիւն կը տեղայ։

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Գատըգէօյի Եէլ Տէյիրմէնի կողմերը ծովային Նախկին Նախարար վախճանեալ Րաուֆ փաշայի ժառանգորդներուն սեփական փայտաչէն տան պարտէզը գտնուող ածուխի ամբարանոցէն, առջի գիշերը, հրդեհ ծագելով միայն այդ տեղը այրեցաւ։ Նոյն տանը կը բնակէր Ավրամ անուն Թիթեղագործ մը։

—Ագսէրայի Պաղճէ Մահմուտ Թաղին մէջ, առջի գիշերը, հրդեհ ծագեցաւ Մալիէի քարտուղարներէն Սայիտ էֆ.ի տան միջին յարկէն, սակայն անմիջական օգնութիւններով կարելի եղաւ մարել։

ԼՐԱԳՐՈՒԱՃԱՌ Ստավրի, 14 տարեկան, երէկ առտու Գատըգիւղի չոգենաւը մտած պահուն հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով ծովը ինկաւ, բայց չուտով ազատուեցաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ղալաթիոյ Շէֆթալի փողոցը բնակող Հրեայ դերձակ մը՝ Մոիզ, առջի գիշերը իր բնակած սենեակին մէջ ինքզինքը կախելով անձնասպան եղաւ։ Վրայէն չորս ղրուշ տասը փարա գտնուեցաւ. նաեւ [illegible] գրուած թուղթ մը թէ իր անձնասպանութեանը ոչ ոք պատճառ եղած է։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ Գուճա Մուսթաֆա փաշա Թաղը բնակող ոսկերիչ Միհրանի տանը, առջի գիշերը, գող մտաւ, բայց տան տէրը իմացաւ. իսկոյն խուզարկութեան ձեռնարկեց։ Գողը, փախչելու ժամանակ չգտնելով, վարի յարկը սենեակ մը պատսպարուեցաւ և հոն գտնուած անկողինը մտաւ։ Տան տէրը իմաց տուաւ ոստիկանութեան, որ անմիջապէս նոյն տեղը գնաց և ձերբակալեց գողը, որ խոր քունի մէջ ըլլալ կը կեղծէր։ Հարցաքննուելով ըսաւ թէ Հրեայ է ու Սելանիկցի։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ Պիր Չալկըճընըն Սէյեահաթը անուն վէպին 14րդ պրակը՝ Սաատէթի տպարանէն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան	51 -52
Երկրորդ »	»	49 -50
Խառն	»	48 -
Ջավտարը	»	45 -47
Կարծր առաջին	»	51 -53
» միջին	»	49 -50
» խառն	»	47 -48
ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական զրմա Ա.	Պարկ	98 -
» » Բ.	»	96 -97

Այսօր 2 վակոն Անատօլըի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՓ

Օխան $23^{1}/_{2}$ փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	18 -$19^{1}/_{2}$
Ռումէլի և Մէրսին		$17^{1}/_{2}$-$18^{1}/_{2}$

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

25 Դեկտեմբեր

Նիւ-Եորք		պատրաստ		$106^{1}/_{2}$.
		մարտի	համար	.
»	1908	մայիսի	»	109 .
»		հոկտ.ի	»	.
»	907	դեկտ.ի	»	107 .
Լիվըրբուլ		պատրաստ		$8.2^{3}/_{8}$
»		յուլիսի	»	.
»		դեկտ.ի	»	.
»		մայիսի	»	$7.11^{5}/_{8}$
Չիգակօ		պատրաստ		.
»		հոկտ.ի	»	.
»		դեկտ.ի	»	.
Մարսիլիա		պատրաստ		.

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԱՏԻՆԱՑ Ծննդեան տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական քարտեր ղրկեց պապական նուիրակ Մոնս. Թաչչիի և փոխանորդ Մոնսր. Պօրկոմանէրոյի։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ առաջիկայ շաբաթ իրենց նիստը կը գումարեն և անկէ վերջ կը սկսի տօնական արձակուրդը։ Ցառաջիկայ չորեքշաբթի Խառն Ժողովը հրաւիրուած է նիստ գումարել։

ԴՊՐԵՎԱՆՔԻՆ նորընտիր վանահայրական փոխանորդ Տ. Բագրատ Ծ. վրդ. Կիւլէսէրեան, այսօր մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին՝ Արմաշ։

Ս. ՅԱԿՈԲ Մծբնայ Հայրապետին տօնախմբութեանը առթիւ ըստ սովորութեան Ս. Պատրիարք Հայրը կիրակի օր հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Գասըմ Փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ։ Հնաւանդ սովորութեան մը համաձայն կիրակի օր նոյն եկեղեցին մատաղ կը բաժնուի աղքատներուն։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ միացեալ Թաղ. Խորհուրդը մտադրութիւն ունի երեք թաղերու եկեղեցիներէն վերցնել պնակը և անոր տեղ թաղեցիներու փոխան պնակի կամաւոր նուէրի մը դրութիւնը հաստատել։ Թաղ. Խորհուրդին այս գաղափարը ծափահարելի է, քանի որ շատ եկեղեցիին մէջէն կը վերնայ այդ տեսակ մը տուրբեւառ ձեւը, որ շատ անգամ անտանելի կը դառնայ։ Միւս կողմէ սակայն չենք գիտեր թէ քահանաները ի՛նչ պիտի առնեն պնակներու այս բարձումին դէմ, երբ նկատի առնենք թէ եկեղեցիներու մէջ պտտցուած պնակներուն մեծ մասը քահանաներունն է։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը երէկ իր շաբաթական նիստը գումարեց Մեծ Նոր Խանի գրասենեակին մէջ։ Ներկայ էին՝ Յարութիւն Ասլանեան, Արշակ Գարակէօզեան, Տիրան Կիւմիւշկէրտան, Տիգրան Մանուկեան և Արսէն Արաճնեան էֆ.ները։ Հոգաբարձութիւնը հաստատութեան վերաբերեալ մատակարարական ինչ ինչ խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց և կարգ մը տնօրինութիւններ ընելէ յետոյ, Տնօրէն Համամճեան էֆ.ի հաղորդեց կարեւորը՝ ինչպէս նաեւ կարգ մը հրահանգներ տուաւ ներքին մատակարարական և այլ խնայողական պարագաներու մասին։

ԲԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին նոր առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուեցաւ Քաղաք. Ժողովին կողմէ, որուն ցանկը հրատարակեցինք մեր երէկի թիւով. այդ ցանկին մէջ մոռցուած էր Յովսէփ էֆ. Նուսուֆեանի անունը։

ՊԱԼԱԹԻ ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ.— Առաջին անգամ երբ ձիւնը կը սկսի տեղալ Պոլսոյ մէջ ու սաստիկ ցուրտ մը կը տիրէ, Պալաթի մէջ խնդրոյ նիւթ կ'ըլլայ Աղքատախնամի մը կազմութիւնը, քանի որ հոն ալ բազմաթիւ աղքատներ կան, որոնք այդ տեսակ Մարմնի մը պէտք ունին։ Նամակագիր մը պէտքը կը շեշտէ Աղքատախնամի մը, քանի որ աղքատները զուրկ են դեղէ ու սնունդէ։ Թէեւ Թաղին աղքատներուն համար պնակ եւայլն կը շրջագայեցնեն եկեղեցիին մէջ, կ'աւելցնէ նամակագիրը, և անուղղակի կերպով ալ քանի մը հիւանդ աղքատներու օգնութիւն կ'ընէ Թաղ. Խորհուրդը, սակայն նոյն Խորհուրդը իր բոլոր ժամանակը չի կրնար տրամադրել աղքատախնամ գործին։ Հետեւապէս կ'առաջարկէ որ Պատրիարքարանէ վաւերացեալ հիւանդախնամ մարմին մը կազմուի Պալաթի մէջ, քանի որ ասկէց առաջ ալ գոյութիւն ունէր այդ տեսակ մարմին մը նոյն Թաղին մէջ։ Նամակագիրը այս պարագան Թաղ. Խորհուրդի Ատենապետին և Թաղին քարոզիչ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեանի ուշադրութեան կը յանձնէ։

ՊՐՈՒՍԵԼԻ միջազգային արուեստահանդէսին վարչական Խորհուրդը գնահատելով Իզմիրլեան Համազասպ էֆ. Հաքիի 1907ի ցուցահանդէսին համար պատրաստած [illegible], ոսկի մետալ մը ղրկած է անոր, վկայականով մը միասին։ Համազասպ էֆ. որ շրջանաւարտ մըն է Կայս. քաղաքային վարժարանէն, այժմ իբր գիտութեանց և մաթէմաթիքի ուսուցիչ, կը դասախօսէ Իզմիրի Իտատիէ վարժարանին մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Նշանի և Պսակի սակացոյցը նկատողութեան առնուելով, ասկէ առաջ խնդիրը յանձնուած էր Կրօն. Ժողովոյ անդամներէն Տ. Տ. Սահակ Տէր Սարգսեան, Միքայէլ Աչըգեան և Հմայեակ Էքսէրճեան քահանաներուն, որպէս զի իրենք եւս ուսումնասիրեն սակացոյցը և իրենց դիտողութիւնները ներկայեն Ժողովին։ Երեք ժողովական Հայրերը այդ ուսումնասիրութիւնները ներկայացուցին Կրօն. Ժողովին, որ այդ մասին երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ կազմեց նոր սակացոյց մը, որուն մասին ամբողջական և լիակատար տեղեկութիւններ կը տրուին Արեւելքի այս օրուան Ա. էջի մէջ հրատարակուած ընդարձակ և խնամեալ ուսումնասիրութիւնով մը. այսպէսով կը յուսանք թէ ժողովական հայրերուն եւս ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլանք այս նոր սակացոյցին հրատարակութիւնով։

ԹՕՔԱԹԻ նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Արտաւազդ վրդ. Գոլէնտէրեան Պատրիարքարան ուղղած հեռագրով մը կը ծանուցանէ թէ դեկտ. 10ին իր պաշտօնատեղին ժամանած է։

ՆԻՔՍԱՐԷՆ կը գրեն մեզ.— Հակառակ տեղացւոց կրթասիրական փափաքին, ասկէ առաջ տարեկան դասընթացքով մը գոհացած էինք։ Եւ ասիկա շուտ շուտ դասատու փոխելէն առաջ եկած է։ Սական երկսեռ վարժարանները, շնորհիւ տեսուչ Թորոս էֆ. Օհաննեանի այս տարի գոհացուցիչ վիճակ մը ունին։ Վարժարանս ունի նաեւ երեք երկրորդական ուսուցիչներ և երաժիշտ դասատու մը, որուն գալուստէն ի վեր ժողովուրդը առաջ վերաբերում մը ունի եկեղեցիին հանդէպ։ Վարժարանս բարձրագոյն նախակրթարանի ծրագրով մը առաջ կ'երթայ. այս տարի բարձրագոյն կարգ չըլլալով, գալ տարի շրջանաւարտ չպիտի ունենայ։ Մանչերու դպրոցին նախակրթարանի մասին մէջ կը գտնուին 90 աշակերտ, ծաղկոցի մէջ՝ 132։ Այս տարի աղջկանց վարժարանն ալ նախորդներէն աւելի յաջող շրջան մը կը բոլորէ. նախակրթարանի մէջ կան 52 աշակերտուհի, ծաղկոցին մէջ՝ 56։ Հոս կ'արժէ յիշել ուսուցչուհի Օր. Հայկուհի Գարագաշեանի անխոնջ ջանքերը։ Յաջորդ տարի աղջկանց վարժարանը անդրանիկ շրջանաւարտներ պիտի տայ։ Թաղ. Խորհուրդը առնուազն շաբաթը մէկ օր կ'այցելէ վարժարան, և գնահատելով եղած ջանքերը, կը քաջալերէ ուսուցչական մարմինը։

ԳՈՒՄ-ԳԱՊՈՒԻ Աղքատախնամին 1 ոսկի նուիրած է Տիկին Վասիլուհի Ռ. Յակոբեան իր ննջեցելոց հոգւոյն համար։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ կիրակի օր պիտի պատարագէ Բանկալթիի Ս. Յակոբ Հիւանդանոցի մատրան մէջ և հոգեհանգստեան արարողութիւն մը տեղի պիտի ունենայ նոյն հաստատութեան բարերարող բոլոր հին և նոր ննջեցելոց հոգւոյն համար։

⁂ Լատինաց Ծննդեան տօնին առթիւ Կ. Պատրիարք Սրբազանին կողմէ Արհ. Միքայէլ եպս. Խաչատուրեան և Յովսէփ Վ. Ծամճեան՝ պապական նուիրակ Մոնսր. Թաչչիի այցելելով, շնորհաւորեցին Ս. Ծնունդը։

⁂ Շաբաթ օր Բերա՝ Անարատ Յղութեան կարգի մայրապետանոցի մատուռին մէջ տեղի ունեցաւ երեք նորընծայ քոյրերու մայրապետացման հանդէսը։ Այս առթիւ պատարագեց Մալաթիոյ առաջնորդ Արհ. Միքայէլ եպս. Խաչատուրեան։ Ներկայ էին նաև Արհ. Սահակ Արքեպս. Հաճեան, բազմաթիւ վարդապետներ և երկսեռ բազմութիւն մը։ Երեք նորընծայ քոյրերը իրենց ուխտը կատարեցին և անուանուեցան Լէօնոր, Էրնէսթին և Հանրիէթ։ Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ պատուասիրութիւններ տեղի ունեցան ներկաներուն։

⁂ Գեր. Գրիգոր Ծ. վրդ. Աչըգեան, որ Պիլէճիկի Կ. Պատրիարքական փոխանորդ անուանուած էր, նախընթաց օր այցելեց Ռամիկանութեան Նախարարին և Կրօնից Տեսչին։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Հրատարակուեցաւ 1908 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցը նոյն բովանդակութեամբ և զանազան շահեկան տեղեկութիւններով։ Ամէն մարդու գրասեղանի վրայ գտնուելու յատուկ, անհրաժեշտ գիրք մը, որու մէջ գիտելու պէտքը կը ներկայանայ բոլոր տարւոյն ընթացքին։

Սովորական Օրացոյցէն և բազմաթիւ պետական, եկեղեցական և Պատրիարքարանի վերաբերեալ վիճակագրական տեղեկութիւններէ զատ այս տարի կը պարունակէ նաև յատուկ խնամով պատրաստուած գործի մարդոց յատուկ բաժին մը։ Մասնաւորապէս ուշագրաւ են՝ Օսմ. Պատուարանի չորրորդ մասը ուր գիշերային ժամերգութեանց բացատրութիւնները կուտայ Քննասէր իր ծանօթ ձեռնհասութեամբը և անմխտելի հմտութեամբը, բացատրելով եկեղեցական պաշտամունքներու արդի կարգաւորութիւնները, անոնց ծագումը և հին սովորութիւնները։ Նոյնպէս շահագրգռական մաս մը կը կազմէ անունի տօնախմբութեան հատուածը ուր բացատրուած է անուններու օրերը որոշելու կերպը և ամէն տարի տրուած ցուցակին կազմութեան եղանակը։ Հայ Եկեղեցւոյ վերաբերեալ վիճակագրական տեղեկութեանց շարքին մէջ բարձրաստիճան եկեղեցականի մը ձեռնհասութեամբ պատրաստուած ամենայն Հայոց Կաթողիկոսաց շարքը, այս տարի ճոխացած է թէ հակաթոռ Կաթողիկոսներու պաշտօնավարութեան թուականներով և թէ՛ յաւելուածական մանրամասն տեղեկութիւններով և բացատրական ծանօթութիւններով։ Իսկ բոլորովին նոր աշխատութիւն մըն է Առաջնորդական Վիճակներու վրայ գրուած ընդարձակ թեմագրական ուսումն. Նախրութիւնը ուր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան, Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքութեան, Կիլիկիոյ և Աղթամարայ Կաթողիկոսութեանց և Երուսաղէմի Պատրիարքութեան թեմագրական իրաւասութիւնն և իրենց ստորադաս թեմերուն եկեղեցական վիճակը կը բացատրուի, իւրաքանչիւր առաջնորդական վիճակի կազմութիւնը զանազան կերպարանափոխութիւններով կը բացատրուի վաւերագիրներէ և արձանագրութիւններէ օգտուելով։

Ազգ. Հիւանդանոցի բաժինը ճոխացած է այդ հաստատութեան պատմութենէն առնուած նշանակելի թուականներու շարքով մը, ինչպէս նաև Հիւանդանոցի շէնքերուն հետաքրքրական մէկ պատմութեամբը, ուր Նարլը Գաբուի Հիւանդանոցէն մինչեւ արդի շէնքերու յաջորդական կերպարանափոխութիւնները պատմուած են։

Նոյնպէս նորութիւն է Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ ընդունուած Օսմանեան պարտաթուղթերու և արժեթուղթերու ծագման, արժէքին և արդի վիճակին վրայ տրուած հմտալից տեսութիւնը, որուն օգտակարութիւնը անշուշտ պիտի գնահատէ ընթերցող հասարակութիւնը։

Ընդարձակ Օրացոյցին ոչ նուազ շահեկան մէկ էջը կը կազմէ նշանաւոր հանգուցեալներու բաժինը, որ անցեալ տարի ընդհատուած ըլլալով, այս տարի 1905—1907 շրջանի հանգուցեալները՝ մեր ձեւուրապէս քաղաքուն անձ ներկայացուած են համառօտ կենսագրութիւններով։ Հետաքրքրական են նաեւ Աւետարան սենեակի կազմութեան վրայ տրուած պատմական տեսութիւնները, և բոլորովին նոր ձեւով պատրաստուած Թղթատարութեան վրայ տրուած մանրամասն տեղեկութիւնները, անցեալ տարի Հռոմ գումարուած միջազգային Թղթատարական Համաժողովին որոշմանց վրայ կազմուած նոր սակացոյցերը։

Ընդարձակ Օրացոյցը կը փակուի գրոշմաթուղթի նոր օրէնքին մէկ խնամեալ ամփոփումովը, որուն կարեւորութիւնը ամէն գործի մարդ կրնայ դիւրաւ ըմբռնել։

Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ ընթերցասէր հասարակութիւնը համակիր ընդունելութիւն ընելով Ընդարձակ Օրացոյցին թէ՛ օգտակար գիրք մը պիտի ունենայ և թէ բազմապահանջ հաստատութեանս նպաստած պիտի ըլլայ։ Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը. կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով։ (Կնիք)

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Աստուր էֆ. Գուշասալեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Տ. և Տիկին Օննիկ Գրիգորեանք ի Մանչէսթըր ասկէ առաջ 120 ղրուշ նուիրած ըլլալով, այս անգամ 420 ղրուշ եւս ղրկելով 540 ղրուշի վերածած են իրենց նուիրատուութիւնը։ Տ. և Տիկին Միհրան էֆ. Փափազեան ի Մանչէսթըր 240 ղրուշ։ Տիգրան էֆ. Փափազեան ի Վիեննա 103։ Տիկին Էլիզ Ազաթօնեան իր հանգուցեալ հօր՝ Վսեմ. Աստուր էֆ. Գուշասալեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 5 օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին։

⁂ Ի Մանչէսթըր հանգուցեալ Թագւոր Սապաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 120 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցին Տ. և Տիկին Միհրան էֆ. Փափազեան ի Մանչէսթըր։

(Հոգաբարձութիւն)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Խնամակալութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տիկին Էլիզ Ազաթօնեան իր հանգուցեալ հօր՝ Վսեմ. Աստուր էֆ Գուշասալեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 5 օսմ. ոսկի, ինչպէս նաև Տ. և Տիկին Օննիկ Գրիգորեան ի Մանչէսթըր նոյն նպատակաւ 5 օսմ. ոսկի նուիրած են Գալֆայեան Որբանոցին։

(Խնամակալութիւն)

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Յառաջիկայ կիրակի, կէս օրէն յետոյ, ժամը 2ին (Ր. Ն.) Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահին մէջ մեծ նուագահանդէս մը պիտի տրուի Սինանեան նուագախումբին մէջ ծանօթ սրնգահար ողբացեալ Պ. Մարթինոյի երեք անչափահաս ու որբ զաւակներուն ի նպաստ, որոնք կարօտ վիճակի մը մատնուած են իրենց մօր հետ։ Սոյն նուագահանդէսը կարելի եղածին չափ փայլուն ընծայելու համար՝ ամէն միջոց ձեռք առնուած է։ Ցերեկոյթին պիտի մասնակցին մայրաքաղաքիս համբաւաւոր արուեստագէտներ,—ծանօթ դաշնակահարուհի Օր. Մինասեան, Պ. Սէվվէլլէ, Պրասեն եղբարք և Իւնիօն Ֆրանսէզի նուագախումբի բոլոր անդամները և շատ մը ամաթէօրներ, առաջնորդութեամբ Պ. Սէվվէլլէի, որ նուագախումբը պիտի վարէ։ Պիտի երգէ նաեւ ծանօթ պարիթօն Պ. Նրաւանդ Կիւլեանօֆ։ Նուագահանդէսէն յետոյ պարեր տեղի պիտի ունենան զորս պիտի վարէ պարի ուսուցիչ Պ. Բալլիի։ Մուտքը, դիւրամատչելի ընծայելու համար, 20 ղրուշ որոշուած է։ Աւելորդ է յիշել թէ հասարակութիւնը պիտի փութայ իր աջակցութիւնը նուիրել սոյն գեղարուեստական ցերեկոյթին, որուն հասոյթը յատկացուած է հանգուցեալ արուեստագէտի մը դժբախտ ընտանիքին նիւթական անձկութիւնը դարմանելու։

ԹԱՏՐՈՆ

ԱՀՄԷՏ ՖԷՀԻՄ ԷՖ.Ի
ՕՍՄ. ՆՈՐ ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Ահմէտ Ֆէհիմ էֆ.ի Օսմ. Կատակերգակ Թատերախումբը այս գիշեր ժամը 3ին Շահզատէ Պաշիի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ

ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏԸ
Տրամ 4 արար և 5 թաբլօ
Պ. ԺՕՐԺ ՕՆԷԻ

Երգեր ու պարեր՝ Օր. Մառի Ֆէրհայի եւ Տիկին Վերժինիի կողմէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, դեկտ. 24)

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 23 դեկտ.— Վատիկանի արտաքին գործոց քարտուղար կարտինալ Մէրրի տէլ Վալ Ինսպրուքի մէջ բրոֆ. Բաստօրի նամակ մը գրելով, տեղեկութիւն տուած է թէ Պապը ուսմանց յառաջդիմութեան համար միջազգային հաստատութիւն մը կառուցանելու նկատմամբ պապական վերջին կոնդակին մէջ ծանուցուած ծրագրին գործադրութիւնը պիտի յանձնէ կարտինալներէ բաղկացած յանձնաժողովի մը։ Այս յանձնաժողովը պիտի հսկէ նոր հաստատութեան մէջ կաթոլիկներուն աւանդուելիք միջազգային գիտութեանց ուղղութեան վրայ։ Պապը այդ յանձնաժողովին անդամ անուանած է Ռամբոլլա, Մաֆֆի և Մէրսիէ կարտինալները։ Ռամբոլլա կարտինալը գրեթէ ինքնագլուխ պիտի վարէ այս հաստատութիւնը, և կարեւորագոյն խնդրոց մէջ միայն իր ընկերներուն խորհուրդին պիտի դիմէ։ Բրոֆ. Բաստոր նոյն հաստատութեան քարտուղար ընտրուած է։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՀՈՒՆՁՔԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 23 դեկտ.— Վերջին օրերու մէջ հասած լուրերէն այնպէս երեւցաւ թէ Արժանթինի մէջ հունձքը թէեւ վնասուած չէ, բայց հունձքի աշխատութիւնները վնասուած էին անձրեւներու պատճառաւ։ Այս իրողութիւնը ազդեցութիւն ունեցաւ համաշխարհիկ հրապարակներու արմտիքի գիներուն վրայ։ Նախ և առաջ Արժանթինի մէջ իսկ անմիջապէս յանձնելի նոր արմտիքի մատուցումները շատ նուազ են. ասկէ զատ զանազան պատճառներով ալ ամերիկեան հրապարակները վերջին օրերու մէջ շատ ամուր բռնուած են գիները։ Հոն իսկ շատ պէտք կայ անմիջապէս յանձնելի ապրանքի։ Այս տարի Ամերիկայէ արմտիքի արտածութիւնները՝ Մ. Նահանգաց դրամական տագնապին հետեւանքով գրեթէ բանի տեղի ունեցան, նոյն իսկ Քանատայի համար։ Այս վիճակը յայտնի կ'երեւի արտածութեանց քանակներէն։ Այս տարի 25 միլիոն գրիւէն աւելի ցորեն արտածուեցաւ Ամերիկայէ, գրեթէ երեք միլիոն գրիւ աւելի անցեալ տարուան արտածուածէն։ Այսու հանդերձ, ինչպէս կ'երեւի ամերիկեան վիճակացոյցի պաշտօնատան հրատարակած ցուցակէն, Ամերիկայի այս տարուան ցորենի հունձքը 23—24 միլիոն գրիւ պակաս է անցեալ տարուան հունձքէն։ Հունձքի այդ նուազութեամբ հանդերձ, արտածութիւնը աւելի ըլլալուն հետեւանքով է որ այժմ անմիջապէս յանձնելի ապրանքի պակասութիւն յառաջ եկած է։ Եւրոպական հրապարակները մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին Արժանթինէ հասած լուրերուն, վասն զի Եւրոպայի սպառումը այդ վայրերէն արտածուած արմտիքին շատ պէտք ունի։ Կ'երեւի թէ Դանուբեան երկիրներուն արտածութիւնները այնչափ մեծ չեն, և Ռուսիոյ արտածումն ալ, որ նախորդ տարուան արտածութենէն շատ նուազ է այս տարի, կարող չէ բաւականապէս գոհացնել Եւրոպայի սպառումը. հետեւաբար բնական է որ Եւրոպայի հրապարակները իրենց ուշադրութիւնը դարձնեն Արժանթինի արմտիքի վիճակին։ Բայց աւստրեւհունգարական հրապարակները այնչափ կարեւորութիւն չեն տար անոնց։ Շաբթուս սկիզբը վախցուեցաւ որ սաստիկ ցուրտերը վնասէին ցանքերուն, բայց վերահաս մեղմ օդը փարատեց այդ վախը։ Անասնոց կերերու գիներն ալ իյնալու վրայ են և այս մասին գիւղացւոց տրտունջներն ալ մօտերս պիտի անհետանան։

ԱՐԾԱԹԻ ԳԻՆԸ

Արծաթի գինը իջնելու հակամէտ է միշտ։ Հոկտեմբերի մէջ 29էն 24 բէնսի ինկած էր, մինչ անցեալ տարւոյ սկիզբը 32 բէնս էր ունկին։ Բայց այս շաբթուան գինն է 25$^{1}/_{16}$ բէնս. այս բարւոքումն ալ յառաջ եկաւ Հնդկաստանէ հասած նպաստաւոր լուրերէն, ուր բարեբեր անձրեւներ սովի մը վտանգը անհետացուցած են։ Ինչպէս յայտնի է, Հնդկաստան արծաթ սպառող ամենամեծ երկիրն է աշխարհիս վրայ։ 24 բէնսը դեռ ամէնէն վար գինը չի համարուիր, վասն զի 1902 նոյեմբերին արծաթի գինն էր 24$^{11}/_{16}$ բէնս։

ԲՐՈՖ. ՏՕՔԹ. ԼԱՍԱՐԻ ՄԱՀԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 23 դեկտեմբեր.— Մորթային հիւանդութեանց մասնագէտ Բրոֆ. Տօքթ. Լասար մեռաւ։ 1849էն ծնած էր Համպուրկի մէջ։ Գերման համալսարաններու մէջ ուսում առած է։ Իբր պահեստի սպայ, մասնակցած է ֆրանգեւգերման պատերազմին։ Պրէսլաւի մէջ Բրոֆ. Քօնհայմի իբրեւ օգնական ծառայելէ ետքը, մորթային հիւանդութեանց դարմանումը իրեն մասնագիտութիւն ընելով Պերլինի մէջ քլինիք մը հաստատեց, ուր բազմաթիւ բժիշկներ կ'աշխատէին և տարեկան 12,000է աւելի հիւանդներ կը դարմանուէին։ Բրոֆ. Լասար վարժարան մը հաստատեց, ուրկէ մորթային հիւանդութեանց գերման մասնագէտներ ելան։ Կազմակերպութեան համար մեծ տաղանդ ունէր։ Գերման բնախօսներու Ընկերութիւնը վերակազմելէ ետքը, Պերլինի մէջ մորթաբաններու Ընկերութիւն մը և քիչ ետքն ալ բժշկական Ակումբ մը հաստատեց։ Մորթային հիւանդութեանց յատուկ բժշկական հանդէս մըն ալ հրատարակեց։ Առողջապահական գործերու մէջ ալ նշանաւոր հանդիսացած էր. բրոֆեսոր Րօպէրդ Քօխի գործակից եղած է, ինք կազմակերպած է Պերլինի ապահովման քաղաքային հաստատութիւնները. շատ խօսած և գրած է հանրային բաղնիքներուն վրայ։ Ցնցուղներով ցայտումով լուացման դրութիւնը և 10 ֆենիքով լուացման դրութիւնը ինք հաստատեց Գերմանիոյ բազմաթիւ քաղաքներու մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բրոֆ. Լասար մեռաւ արեան թունաւորումէ։ Դեկտ. 12ին Պերլինի մօտակայ բարձրագոյն վարժարանը կ'երթար բանախօսելու մորթային հիւանդութեանց վրայ, երբ վարժարանին մօտ կառքը օթօմօպիլի մը ընդհարեցաւ։ Բրոֆ. Լասար և կառապանը վար ինկան և ի սկզբան այնպէս կարծուեցաւ թէ վտանգէ զերծ էին։ Լասարի կուրծքին մօտ քիչ մը տեղ սկրդուած էր և գլխուն ետեւի կողմն ալ արիւնահոս վէրք մը յառաջ եկած էր։ Վէրքերը գէշ աղէկ կապուելով, վարժարան գնաց՝ ունկնդրաց տեղեկութիւն տալու համար իր արկածին վրայ։ Եւ այդ առթիւ յայտնեց թէ ուրիշ օրէն պիտի կրնար սկսիլ բանախօսութեանց։ Ապա տուն փոխադրուելով վէրքերը խնամով պատել տուաւ։ Գլխուն վէրքը չէր նեղեր հիւանդը, որ համեմատաբար աղէկ կը զգար ինքզինքը։ Երկու օր ետքը տենդ մը երեւան եկաւ և վէրքն ալ լաւ չ'երթար, բայց մէկ օր յետոյ կողերուն տակ պալար մը կազմուեցաւ, զոր զինքը դարմանող վիրաբոյժները ճեղքեցին։ Այս գործողութենէն քիչ ետքը հիւանդը ինք զինքը կորսնցուց և առանց սթափելու մեռաւ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 25 դեկտ.— Ծննդեան Տօնին հակառակ, Ֆրանսայի Ծերակոյտը այսօր գումարուեցաւ՝ Պ. Անթոնէն Տիւպոյի ատենապետութեամբ և կրթական նախարարութեան ելմտացոյցին վրայ վիճաբանեցաւ։

ՊԷՇԹԱ.— Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ յունուար 10։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին նիստերը պիտի վերսկսին յունուար 20ին։

—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը, վերջին տարիներու սովորութեանց չհետեւելով, այս տարի Տարեգլուխի շնորհաւորութիւնները պիտի ընդունի։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ այն կացութեան դէմ, որ առաջ կուգայ Մ. Նահանգներէն մեկնող իտալացի գաղթականներուն ժամանումովը։ Անոնց թիւը երկու հարիւր հազարի չափ է։ Կը վախցուի թէ մի՛ գուցէ աւելի ծանրակշիռ հանգամանք մը առնէ տնտեսական տագնապը, որ արդէն գոյութիւն ունի Իտալիոյ հարաւային նահանգներուն մէջ։

—Կը հաստատուի այն լուրը թէ Մոնաքոյի իշխանը ընդունած է Հռոմ այցելելը և թէ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին հիւրը պիտի ըլլայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Քօքօվցէվ յայտարարեց Վինէր Թակէպլադի թղթակցին թէ Ռուսիոյ կողմէ յառաջիկային կատարուելիք փոխառութիւնը բոլորովին ներքին պիտի ըլլայ։ Կը կարծուի թէ ռուս կառավարութիւնը 1909ին պիտի կրնայ Ֆրանսայի վերադարձնել փոխ առած 300 միլիոն ռուպլին։

ՎԻԵՆՆԱ. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալ, Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր հետ երկար տեսակցութենէ մը ետքը, Բրակա ուղեւորեցաւ։

ՍՈՖԻԱ.— Պ. Պ. Տանէվ ու Մալինով յայտարարեցին իշխանին թէ չեն ուզեր կազմել նոր նախարարութիւնը, ուրիշ բան է եթէ ելմտացոյցը նախապէս քուէարկուի։ Կ'ըսուի թէ Պ. Կէշովի կազմելի նախարարութիւնը մեծամասնութիւն ունենալու մեծ հաւանականութիւն ունի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մեծանուն գիտուն Լորտ Քէլվինի յուղարկաւորութիւնը այսօր մեծ հանդէսով կատարուեցաւ Ուէսթմինսդրի աբբայարանին մէջ։ Դիւանագիտական շրջանակները և գիտական ընկերակցութիւնները ներկայացուցիչներ ունէին։

ԱԹԷՆՔ.— Աւգուստա կայսրուհին ալ Վիլհէլմ կայսեր հետ Քորֆու պիտի երթայ յառաջիկայ մարտին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Բորթ-Արթուրի անձնատուութեան դատավարութեան երկրորդ նիստին հաստատուեցաւ որ Քուրոբաթքին զօրավարը համակարծիք չէր ռուսեւճաբոնական պատերազմին, վասն զի յետ քննութեան սա համոզումը գոյացուցած էր որ Բորթ-Արթուր իբրեւ երկար ամրութիւն մը չի կրնար նկատուիլ։ Այս յայտնութիւնը զգայացունց տպաւորութիւն մը գործեց։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրեւհունգարական Պատուիրակութիւնները նորէն պիտի գումարուին յունուար 15ին։ Պարոն Էրէնթալ պիտի պարզէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Այդ գումարման պահուն Խորհրդարանի նիստերը պիտի դադրին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը փափաք յայտնեց որ Ֆլոդէնֆէրայնի ճիւղերը որ և է արտայայտութիւն չընեն, մինչեւ որ Տարեգլուխի ընդունելութեանց պահուն տեսակցի Պավիէրայի Ռուբրէխդ իշխանին հետ։ Այս վերջինն ալ նոյն կարծիքը յայտնեց։

—Լոնտոնի նորվէկեան դեսպան Պ. Ֆրիդեօֆ Նանսէն Տարեգլուխէն պիտի հրաժարի և անոր պիտի յաջորդէ Պերլինի նորվէկեան դեսպան Պ. ֆոն Տիդէն։

ԼԻԶՊՈՆԱ.—Ընտրութիւնները յառաջիկայ ապրիլ 5ին պիտի կատարուին։

ԼԱ ՀԷ.—Վան Թէդսի նախարարութիւնը հրաժարեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ Սդանտարտի այն լուրը թէ Խաղաղական ովկէանոսի համար անգլիական նաւաբաժին մը պիտի կազմուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 11/24 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ո.		102 16$^{1}/_{2}$
Ամէնէն բարձր գին	»	102 21
Ամէնէն վար գին	»	102 14$^{1}/_{2}$
Պաւմելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	164 37
Ամէնէն բարձր գին	»	165 —
Ամէնէն վար գին	»	164 25

ԲԱՑՈՒՄ 13/26 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ. Օ. Ո.		102 12
» » ժամը 7ին Փ.Կ.	»	102 12
Պաւմելի Երկաթուղի	Ֆր.	164 87
» » ժամը 5ին	»	165 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	427 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	503 —
» » » Բ. սերի	»	502 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	16 20
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 45
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 17
Օսմ. Ծխախոտ		18 30
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 70
» ժուիսանս		4 45
» պարտաթուղթ		463 —
Թիւնէլ	Ֆր.	45 75
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		322 —
Պալիա Քարա Այտըն		436 —
Միթիլլի պանքա	Օ. Ո.	5 12
Սալոնիքի պանքա		136 —
Քարտասու առանձնաշնորհեալ		35 —
» սովորական		28 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիոն	Ֆր.	61 —
Զարթըրը	»	23 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 —
» » 8 »		5 —
Պաւմելի Երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6$^{1}/_{2}$ %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 78$^{3}/_{8}$
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 85
Պերլինի » »	Մարք	18 53

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղր.	110 02
Ֆրանսական »	»	87 09
Բոլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 05
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէճիտիյէ	»	99 20
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 73

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 24 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ո.	93 75
) գոց.	»	93 60
Պաւմելի երկաթուղի	Ֆր.	171 75
Թրանսվալ	»	46 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	687 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	424 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	436 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 25
Քրէտի Լիոնէ	»	1172 —
Ռուսական 5 %	»	93 95
Իտալական Ռանթ	»	103 80
Սպանիական արտաքին	»	93 45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	92 75
) գոց.	»	92 75
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 50
Անգլիական քոնսոլիտ Փ. Կ.	»	83 —
Հելլենական 5 % 1881	»	47 50
Զարթըրը	»	0 87
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	102 50
Ռանտ Մայնս Փ. Կ.	»	5 25
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 50
Դրամագլուխ	»	7 —

ՊԵՐԼԻՆ, 24 Դեկտ.

Օսմ. միացեալ		94 60
Ռուսական 4 % 1902	Մարք	— —
Պաւմելի երկաթուղի	»	142 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 200
Դրամագլուխ	»	6 —

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Դեկտ.

Պաւմելի երկաթուղի	Քուրոն	183 50
Վիէննը Պանք Ֆէրայն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 52
» Լոնտոնի վրայ	»	241 60
Օսմ. Ռէժի	»	— —

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱԶԴ.— Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ 40,000 քիլօ հնդիկ իւղ, առաջին ճմլումէն ելած իւղը։ Շոգենաւերու մեքենաներուն գործածելի։ Նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1907 Դեկտ. 19 (Հ. Տ.) Չորեքշաբթի օրը ժամը 9ին (Ր. Թ.)։ Նուազուրդին մասնակցիլ ուզողներէն կը խնդրուի յիշեալ օրը ներկայանալ, հարիւր ոսկիի գումար մը բերելով իրենց հետ, որ իբր երաշխաւորութեան գումար աւանդ պիտի պահուի Ընկերութեան արկղին մէջ։

Տնօրէնութիւն
6/19 դեկտ. 1907 10—5

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ
ԱՄԷՆԷՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐՆԵՐՆ ԵՆ
Աղջիկներու համար՝
ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԴԵՌԱՏԻ ԱՂՋԻԿ ՄԸ
Մանչերու համար՝
ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԴԵՌԱՏԻ ՄԱՆՉ ՄԸ
Նուէրի համար բազմագոյն գեղեցիկ
կողքով մը զարդարուած
Իւրաքանչիւր հատորը 7 ղրշ.
Կեդրոնատեղին է ՍԱԳԱՅԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ և
ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆ 10—2

ՆՈՐԱՁԵՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
Մասնաւոր ճիւղը
ՄԱՅԵՐ
վաճառատան
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Մեծ ընդունելութիւն
կը գտնէ
ԻՐԱԿԱՆ ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ
25—16

Ա. Լ. ՃԲԻԿԼ
ԲԵՐԱ
Դեկտեմբեր 25էն Յունուար 25
ՄԻԱՅՆ ՄԷԿ ԱՄՍՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ
Ծնունդի և Տարեգլուխի տօներուն առթիւ ի վաճառ հանած ենք խիստ աժան և բոլորովին անմրցելի գիներով հետեւեալ ապրանքները.
Մանթօ անգլիական, ֆիրիովս, ֆարաֆիլ, մուշտակ, ժիւբ, պլուզ, գօշի, սանսր, օձիք եւայլն
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՒԹԱՑԷՔ
40 % ԶԵՂՉ 10—2

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆԳՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԵՐԱ Շիտակ ճամբայ Բասաժ Անարօլի ԿԱԼԱԹԱ Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—31

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էրէնգիւղի և Գըզըլ Թոփրաքի պատուաստի վարժարաններու կողմէ, այս տարի ալ, նախորդ տարիներուն պէս, այգեմշակներուն պիտի բաշխուին ամերիկեան որթատունկեր։ Ձրիապէս պիտի բաժնուին և առաւելն 5000 տունկ մէկ անձի։ Հետեւաբար այդ տունկերէն ձեռք բերել փափագողները պարտին յառաջիկայ 1908 յունուար 15էն մինչեւ յառաջիկայ մարտ 15 (Ն. Տ.) կիրակի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ներկայանալ Էրէնգիւղ, պատուաստի յիշեալ վարժարաններու Տնօրէն Պ. Էքէրլէնի, իրենց խնդրագիրը յանձնելու համար։ Այդ խնդրագրին մէջ պէտք է յիշատակուած ըլլան խնդրարկուին անունը, մականունը և այգիներուն գտնուած տեղւոյն գաւառակին և գիւղին անունները. վերջապէս որթատունկի տնկարկութեան այգիին քանի՛ տէնիւմ ըլլալը։ Նոյնպէս Պ. Էքէրլէնի պէտք է ներկայացնել նմոյշ մը այն հողէն, ուր պիտի կատարուի տնկարկութիւնը, Պ. Էքէրլէնի կողմէ քննուելու համար։ 10—3

⁂

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկատուներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած ստացագիրները զերծ կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 85) տրամադրած դրոշմատուրքէն, իրենց յաճախորդներուն ու թղթակիցներուն կը ղրկեն դրոշմաթուղթ չփակցուած ստացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկատուները. Նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու առաջքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները՝ դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ տրամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու ստացագիրները, որոնք իբր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմատուրքի ենթակայ են, բաց ի 27րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ո և է չափ չունենին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմատուրքը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմատուրքի գումարը անցընել անոնց հաշւոյն որոնց ղրկուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք առնուած ըլլալով դրոշմատուրքէ զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, տրիպուած է օրինազանցները հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարտք կը համարի հարկատուներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրէնքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը. նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողները եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռքը կրնան գտնուիլ այդ նամակները, եթէ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ստորագրողներուն, միակ պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան 0/0ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած ստացագիրներուն դրոշմատուրքը, արտաքոյ դրոշմուելի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք ստացագիր բովանդակելնուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—27

LACABRAS
EAU MINERALE PURGATIVE NATURELLE
VILLACABRAS
LYON

ՍՐՈՒԱԿԻՆ ՁԵՒԸ

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

Ծանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է։ Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ։

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամ սրուակին կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու քինաքի գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, ախորժակ առաջքը առնելու համար։

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը։ 50—7

ПРОВОДНИКЪ
1888

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, Էց. ՊԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։ 50—31

ԻՐԱԿԱՆ ԶԵՂՉ
ԱՍՈՒԵՂԻՆԱՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Աճար Չէշմէի քով
եւ պօղաչաճիին փուռին դիմաց

Ասուեղինաց բազմաթիւ վաճառատուններուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ այն անգլիական վաճառատունը, որ Մահմուտ Փաշայի մէջ կը գտնուի, որովհետեւ միակ հաստատութիւնն է որ իր բացումէն ի վեր իրեն համար կանոն դրած է ուղղակի Անգլիայէն բերուած առաջնակարգ կերպասեղէններ ծախել։ Այսպէս՝ ո՛չ մէկ տեղ չէ կարելի կերպասներու այնքան նոր մթերք մը գտնել, միշտ նոր գոյներով, ինչպէս չագանակագոյն, կանաչ, լիլա։ Պէտք է աւելցնել որ զանազան պատճառներով և եղանակը յառաջացած ըլլալուն, այսօրուընէ սկսեալ, հարիւրին 30 զեղչով պիտի ծախենք քօսթիւմի, բանթալօնի, բալթօյի յարմար հազարաւոր կտորներ, իսկ ֆանթէզի միլէները հարիւրին 50 զեղչով պիտի վաճառուին։ Անտարակոյս մեր յաճախորդները պիտի փութան օգտուիլ այս վաճառումէն, որ տասնըհինգ օր միայն պիտի տեւէ, քանի որ չենք կրնար այդ զեղջութիւնը աւելի երկար ատեն համար ընել։ 10—5

ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ.
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմաիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտերւէյ, չորեքշաբթի, 25 դեկտ. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 26 դեկտ. 1907 (Ը. Ե.), կէսօրէ ետքը, ժամը 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻԱՅ ԳԻԾ

Տաճմիլիէ շոգենաւը, նաւապետ Մէլլինկ, դեկտ. 21ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կելիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՍՏԻՆՔՆԵՐԸ
ԿԸ ԶԱՐԳԱՆԱՆ, ԿԸ ՁԵՒԱՒՈՐՈՒԻՆ, ԿԸ ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՆ, Կ'ԱՄՐԱՆԱՆ ԵՐԿՈՒ ԱՄՍՈՒԱՆ ՄԷՋ ՇՆՈՐՀԻՒ
''ԲԻԼԻՒԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ,,ՆԵՐՈՒ

Տետակին մէջ եղական դեղ մը որ կնոջ կ'ընծայէ անթերի լանջք մը, առանց վնասելու առողջութեան։

Ժ. ՌԱԹԻ, դեղագործ, 5, Բասաժ Վէրտօ, ՓԱՐԻԶ, շիշը՝ գործածման եղանակը ցոյց տուող տետրակով մէկտեղ՝ 35 ղրուշ։

Արեւելքի համար Ներկայացուցիչ Ս. ԳԱԶԻԼԻԱՏԷՍ և Ընկ., Կ. Պոլիս

13—8

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պէրա), Մանչեսթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—43

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 քուրոնի չափ:
ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները [illegible] ըլլալու են։ Երկու ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3 ½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար. իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին չափը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ դրամատունը կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100- 150 ոսկի գումարի համար
5 » 151- 200 » » »
10 » 201- 500 » » »
15 » 501-1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջման դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անվճար, բայց այդ տետրակին, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—45

Խնայողական Սնտուկեն զատ։ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

OLD COLONY
RUBBER COMPANY
BOSTON
U.S.A.

HOOD
RUBBER COMPANY
BOSTON
U.S.A.

ՊՕՍԹՕՆ "ՀՈՒՏ„Ի
ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐԸ
ԽԻՍՏ ՆՈՒՐԲ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ԵՐԵՍՆԵՐԸ ՈՉ ԿԸ ՊԱՏՌԻՆ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ԿԸ ՃԱՔԻՆ
ՄԻ ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՊԼԱՄԻ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՄԵՐ ԼԱՍՏԻԿՆԵՐԸ
ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

Արանց համար զոյգը 18. 20. 23. 25 ղրուշ
Կանանց » » 10. 12. 15. 17 »
Չէն 14 տարեկան տղոց 8. 10. 12 »
Եւ ամէն տեսակ լաստիկներ

Մեր այս մթերանոցը կը գտնուի Կ. Պոլիս, Մէյտանճըք, Թղթատարական և Հեռագրական Վարչութեան նոր շէնքին ճիշդ դիմացը՝ թիւ 14 մթերանոցին մէջ, ուր կը ծախուի փոքրաքանակ ևս։

Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՍԷԼԵԱՆ, ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

12—8

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տեւողութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ուզած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Պէրա) 1. Մեծ փողոց, Ֆօն Մօլթքէ դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ։
) 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվէյի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Ջարշը Պօյը, թիւ 120։

Դասերը և Նորաձեւութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Պէրա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343-կրկին, Սարգիս պէյ Սիւրյ Օղլուի տունը։ 16 50—1

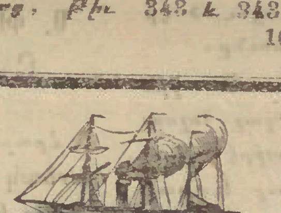

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաբֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սփէրօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթրիաքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սլէգօ	1208
Պայարտօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էլպօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1953	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4461	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսլօ	4100	Թօքիօ	3327
Պէյրօ	1371	Էսգիմօ	1841	Քլէօ	1058	Օթէլլօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գաթարօ	1244	Ֆլորենտիա	1826	Քօլչօ	1700	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաղօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պլատօ	510	Վօլօ	1289
Չիքաքօ	3729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վելլինկթըն	2391
Սօլէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօնկօ	2905	Կուիտօ	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1789	Թարօ	
Գարօս	895	Կուալտօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոսթոքը	136	Մալթա	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Թոքիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։
Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Կլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրօնկ, յուն. 6ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—11

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (53)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄՕՐ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

Բ.

Սակայն ջերմապէս կ'ուզէր հասկնալ թէ իր աղջիկը ի՛նչ կեանք կը վարէր, ո՛ւր կը յաճախէր. կը փափաքէր տեսնել աղջկան բնակած տունը՝ գէթ հեռուէն։ Իրեն այնպէս կը թուէր որ երջանիկ պիտի ըլլար, եթէ Մարթի շնչած օդը շնչէր։ Այսպէս՝ կէս օրէն յետոյ, առանց որոշապէս գիտնալու ընելիքը, կառք մը վարձեց՝ շրջակայքը պտտելու համար։ Կը յուսար այդ զբօսական պտոյտէն օգտուիլ, կառապանը խօսեցնել տալով։

Կառապանը տեղացի պատանի մըն էր, որ երկչոտ չըլլալուն, խօսքի բռնուիլ կ'ուզէր։ Ճամբորդին պարզամիտ ձեւերէն քաջալերուեցաւ իսկոյն. կառքը հազիւ մեծ տեղ չէր յառաջացած քաղաքէն դուրս, երբ խօսակցութիւնը սկսաւ երկուքին միջեւ։

— Որո՞ւնն է այս դղեակը հարցուց Բիէր Մօրան, ցոյց տալով փառաւոր բնակարան մը, որ քաղաքին աջակողմը բարձունքի մը վրայ կը նշմարուէր։

—Պելվիւի դղեակն է։ Մինչեւ տասը մղոն հեռու գտնուող դղեակներուն մէջ ամէնէն աղուորն է։ Կոմս Ռիպիէրի կը պատկանի, որ երկու տարիէ ի վեր հոն կը բնակի։

Բիէր Մօրան նախազգացումն ունեցած էր թէ այդ պատասխանը պիտի ստանար։ Սակայն կառապանին խօսքը լսելուն պէս՝ չկրցաւ սրտին զարկը զսպել ու շրթունքները երկար հառաչ մը արձակեցին։ Բիէր Մօրանի յուզումը նշմարուեցաւ կառապանին կողմէ, որ միամտօրէն հարցուց.

—Պ. Ռիպիէրը կը ճանչնա՞ք միթէ։

—Բնաւ երբեք, փութաց պատասխանել ուղեւորը։

—Այդ բանը կը հարցնեմ, որովհետեւ կոմսը տեղացի չէ։ Եթէ բնիկ ըլլար՝ թերեւս ճանչնայիք։ Կ'ըսեն թէ Բարիզցի է, բայց ո՛չ մէկը բան մը գիտէ այդ մասին։ Երկու տարիէ ի վեր՝ Վիլֆրանշի մէջ կը բնակի իր կնոջ և խորթ աղջկան հետ։ Շատ զարմանալի ու տարօրինակ մարդիկ են։ Սկզբան մարդու հետ չէին տեսնուեր և իրենց դղեակին մէջ փակուած կ'ապրէին։ Բայց քանի մը ամսէ ի վեր փոխած են իրենց դիրքը. տեղացի բժիշկի մը՝ տօքթ. Ռիշոյի տունը շատ կ'այցելեն. աղէկ մարդ մըն է և հոս գտնուող բժիշկներուն մէջ լաւագոյնը։ Շատ բնական չեն գտներ այդ այցելութիւնները, և կարգ մը մարդիկ ալ կ'ըսեն թէ պարոն Լիւսիէն Ռիշօ կը սիրէ կոմսուհիին աղջիկը, և թէ Օր. Մարթ ալ անտարբեր չէ։ Այո՛, այս ամէն բաները կը զրուցեն, բայց ես բան մը չեմ գիտեր, յարեց կառապանը ծիծաղելով։ Գիտցածս սա է որ դղեակին աղջիկը շատ աղուոր է. կ'երեւայ թէ բարի ու գթած ալ է։

Բիէր Մօրան չէր ընդմիջեր կառապանին խօսքը։ Անզգած երեւոյթով մտիկ կ'ընէր, բայց ներքնապէս յուզուած էր։ Յաճախ թաշկինակը բերնին և քունքերուն կը տանէր, որոնք քրտինքով թաթխուած էին։ Ժամ մը յետոյ Բիէր Մօրան մանրամասնօրէն տեղեկացած էր Ռիպիէր և Ռիշօ ընտանիքներու պատմութեան. նոյն իսկ Լիզի անցուցած արկածը իմացած էր։

—Զարմանալի՛ արկած մըն է սակայն, կ'ըսէր կառապանը։ Ֆօն-Բուվէրթի ջուղեղը միշտ տղաքներ եղած է. բոլորովին փլչելու է գայն...

—Ռիպիէր ընտանիքը անշուշտ շատ զգածուեցան Օր. Ռիշոյի անցուցած արկածէն, հարցուց Բիէր Մօրան։

—Ո՛չ, և սա զարմանալի պատճառաւ որ տեղեկութիւն չունին այդ արկածէն, քանի որ իրենց մեկնած օրն իսկ պատահած է այդ արկածը. բայց կրնայ ըլլալ որ լրագիրներէն իմացած են արդէն։

—Ի՞նչ, մեկնա՞ծ են անոնք, բացագանչեց Բիէր Մօրան։

—Այո՛, մոռցայ ձեզի ըսելու, պատասխանեց կառապանը խնդալով։ Անցեալ շաբթու ճամբայ ելան. իրիկուան ժամը ութին անոնց մեկնումը տեսայ։ Ճեպընթացին պիտի հասնէին։

—Երկա՞ր ատեն պիտի բացակային։

—Ձեզ կրնար որոշ տեղեկութիւն մը հաղորդել. սակայն լսեցի որ իրենց ծառաներն ալ միասին տարեր են։

Կառապանը շարունակեց շաղակրատել, առանց նշմարելու որ խօսակիցը մտիկ չէր ըներ զինքը։ Դառն խորհրդածութեանց մէջ ընկղմած էր։ Մարթ հեռացած էր Վիլֆրանշէն, որով Բիէր Մօրան պիտի ստիպուէր հրաժարիլ իր աղջիկը գէթ հեռուանց տեսնելու յոյսէն։ Ո՞ւր գացած էր և ե՞րբ պիտի վերադառնար մանկամարդ աղջիկը։ Այն ինչ օթէլ դարձած՝ Բիէր Մօրան ուզեց ապահովուիլ։ Առանց վայրկեան մը հանգիստ առնելու, նորէն դուրս ելաւ և Պելվիւ դղեակը գնաց հետիոտն։ Մեծ պատ մը կը շրջապատէր դղեակը։ Ճամբուն վրայէն անկարելի էր նշմարել բնակարանը, որ հոծ ծառերու տակ ծածկուած էր։ Բիէր Մօրան վանդակապատ դրան զանգակը հնչեցուց. դռնապանը բացաւ։

— Կոմսն ու կոմսուհին բացակայ են, այնպէս չէ՞, հարցուց Բիէր Մօրան, ուզելով ինքզինքը տեղեակ ձեւացնել, իր փափաքած բացատրութիւնները դիւրաւ ձեռք բերելու համար։

— Այո՛, պարոն, կը ճամբորդեն։

— Երկա՞ր ատեն բացակայ պիտի մնան։

—Այնպէս կը կարծեմ. նոյն իսկ վստահ եմ այդ մասին, քանի որ պարոն կոմսը հրաման տուած է ձիերը ծախելու։

—Գիտէ՞ք թէ ո՛ւր գացած են։

—Բնաւ տեղեկութիւն չունիմ. պարոն կոմսը բան մը չըսաւ մեզի։

—Սակայն բաւական կարեւոր բան մը պիտի հաղորդէի իրեն։ Ո՞ւր դիմելու եմ։

Դռնապանը ցնցեց գլուխը և խուսափողական շարժում մը ըրաւ։ Բիէր Մօրան կը դիտէր դիմացինը, տենդոտ անհամբերութեամբ սպասելով դռնապանին բերնէն ելլելիք խօսքերուն։ Բայց մութը կոխած ըլլալուն՝ դռնապանը չէր կրնար նշմարել անծանօթին վրդովումը։ Ուստի սա պատասխանը տուաւ.

—Իրա՛ւ որ ես ալ չեմ գիտեր։ Պարոն կոմսին հասցէն անծանօթ է ինծի, այնպէս որ ես ալ պիտի շուարիմ թէ ո՛ւր ղրկեմ նամակս, երբ պէտք ըլլայ գրել։

—Բայց հոս չկա՞յ մէկը որ կոմսին հասցէն գիտնայ։

—Աս չեմ գիտեր, ըսաւ դռնապանը վստահելի չէր մը։ Թերեւս տօքթ. Ռիշօ տեղեկութիւն ունի. բայց այդ մասին ալ վստահ չեմ...

—Լա՛ւ, բարեկամս, շնորհակալ եմ։

Ու տխրօրէն, Բիէր Մօրան վերստին սկսաւ յառաջանալ Վիլֆրանշի ճամբուն վրայ, յոգնութենէն ու տխրութենէն ընկճուած։ Ոչ մէկ բանի վրայ կը խորհէր. դժուարաւ կը քալէր, երկար ատենէ ի վեր հիւանդ ըլլալուն համար։ Հիմա որ Մարթը գտնելու անդորր յոյսէն զրկուած էր, ճամբորդութեան յոգնութիւնները աւելի ուժգնօրէն կը զգար, գիշեր մը կառախումբին մէջ և ցերեկ մը անօթութեամբ անցուցած ըլլալուն համար։ Բոլորովին ուժասպառ եղած, օթէլ հասաւ, իր սենեակը քաշուեցաւ, ճաշ բերել տուաւ, բայց չկրցաւ բան մը դնել բերանը։ Յետոյ ծանր քուն մը քաշեց, գէշ երազներ տեսնելով։ Յաջորդ օրը աւելի յոգնած զգաց ինքզինքը։ Սակայն ճիգ մը ըրաւ անկողնէն ելլելու և պտտելու։ Գաղափար մը յղացած էր։ Կ'ուզէր Մարթի բնակած տունը այցելել։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ